ДЕЦАТА НА ПЪРВО МЯСТО

ОБУЧИТЕЛЕН НАРЪЧНИК

children first

This report, was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020)

ДЕ́ІКТНΣ

- **Въведение** / *стр.*1
- **МОДУЛ 1** / ЕВРОПЕЙСКА РАМКА ЗА РАЗКРИВАНЕ И РАБОТА ПО СЛУЧАИ НА СВИДЕТЕЛСТВО НА НАСИЛИЕ И ПРИМЕРИ ЗА УСПЕШНИ НАСОКИ ЗА ПРАКТИКУВАЩИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКО НИВО / *стр. 2*
- **МОДУЛ 2η** / ЕВРОПЕЙСКА РАМКА ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА МЕЖДУВЕДОМЕСТВЕНОТО И МУЛТИДИСЦИПЛИНАРНОТО КООПЕРИРАНЕ И СЪТРУДНИЧЕСТВО, КАКТО НА НАЦИОНАЛНО, ТАКА И НА ТРАНСНАЦИОНАЛНО НИВО / *стр. 5*
- **МОДУЛ 3** / ОВЛАСТЯВАНЕ НА ЖЕНИТЕ – МАЙКИ НА ДЕЦА – СВИДЕТЕЛИ НА НАСИЛИЕ / *стр. 8*
- **МОДУЛ 4η** / ОВЛАСТЯВАНЕ НА ДЕЦА – СВИДЕТЕЛИ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ / *стр. 10*

Съдържанието на този инструментариум представлява само възгледите на автора и е негова/нейната отговорност. Европейската комисия не поема никаква отговорност за използването на информацията, която съдържа.

Въведение

„Децата на първо място“ има за цел да подобри качеството на помощта и подкрепата, предоставени от доставчици на публични и частни услуги за малолетни и непълнолетни лица, преживели домашно насилие. По-специално идеята е да се повиши способността на практикуващите да разпознават случаи на домашно насилие и да създават рамка, основана на на мултидисциплинарна, партньорска и ново холистична работа с деца чрез прилагането на транснационални насоки и локални протоколи.
Следвайки тази посока, настоящия наръчник ще представи практически насоки и обучителни материали, при разработката на обучителните модули и съответните активности. Информацията в наръчника е разработена на база установяване на нуждите, в резултат на първите фази на проект „Децата на първо място“ и организирана в последствие на обучителните модули от експертите на CISMAI и ЦРУО.

Наръчникът цели:

- Усъвършенстване на знанията и уменията по различните аспекти на свидетелство на насилие, основни характеристики и последици по отношение на откриването и работа по случаите в съответствие с европейските практики и законодателство
- Разпространение на култура на сътрудничество сред професионалистите, които работят в различни сфери с феномена насилие, основано на пола в различни местни неправителствени организации в целевите региони

Обучението обхваща следните теми:

- Модул 1: Европейска рамка за разкриване и работа по случаи на свидетелство на насилие и примери за успешни насоки за практикуващите на европейско ниво
- Модул 2: Европейска рамка за насърчаване на междуведомственото и мултидисциплинарното кооперирание и сътрудничество, както на национално, така и на транснационално ниво
- Модул 3: Овластяване на жените – майки на деца – свидетели на насилие
- Модул 4: Овластяване на деца – свидетели на домашно насилие

Всеки един от модулите в този наръчник съдържа информация по основните въпроси, и предложена методология, дневен ред на обучителния курс, кратко

видео, което обобщава основното съдържание, представено в модулите и използваните материали (слайдове и дейности).

МОДУЛ 1

ЕВРОПЕЙСКА РАМКА ЗА РАЗКРИВАНЕ И РАБОТА ПО СЛУЧАИ НА СВИДЕТЕЛСТВО НА НАСИЛИЕ И ПРИМЕРИ ЗА УСПЕШНИ НАСОКИ ЗА ПРАКТИКУВАЩИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКО НИВО

Програмата на този обучителен първи модул е насочена към свидетелството на насилие, като начална форма на малтретиране на деца и възрастни (СЗО, 2006), които попадат в насилствени ситуации, основно майки. Референтния модел за разбиране на феномена и подходящите интервенции е Теория на екологичните системи (1979) приета от СЗО при случаи на малтретиране.

По-доброто познаване и признаване на явлението, отчитайки съдържателни и културни трудности: през дефинирането, което омаловажава неговите характеристики, естеството на травмата до средно и дългосрочните ефекти върху децата и младежите, както по отношение на психопатологията, така и по отношение на поведението и заучените модели.
Явлението свидетелство на насилие,повлияно в определени рамки и от настоящата епидемиологична и пандемична реалност в ЕС, е разгледано в две посоки: от гледна точка на пола и поставянето на децата в центъра. Всъщност, насилието над жени и свидетелството на насилие са двете страни на мъжкото насилие, което разглежда жените и децата като жертви, както е посочено и в Истанбулската конвенция.

Ще бъде разгледана ситуацията в Италия и свършената работа от страна на CISMAI през последните години по отношение на разпознаването на свидетелството на насилие, както и постигнатото от страна на Международното общество за превенция на злоупотребите и неглижирането на деца (ISPCAN) и ЕС. Посредством анализ на основните съпротиви по отношение на този подход и разпознаването на насилието ще поставим под въпрос устойчивостта на операторите и как да преодолеем стереотипите по отношение на насилниците, жените и децата.

Да започнем с децата: от разпознаването на травмата в резултат на насилие над децата към лечението ѝ и последствията върху житейския им път, позовавайки се на най-новите научни открития (СЗО, DSM 5[1]). Свидетелството на на-

[1] Диагноститичен и статистически наръчник на психическите разстройства – https://www.psychiatry.org/psychiatrists/practice/dsm

силие води до психични травми и сериозни последици върху психологическата и поведенческа структура, до сериозно увреждане на взаимоотношенията и заучаването на дисфункционални полови модели.
Интегрираната мрежа, според СЗО, е необходимост от многопрофесионална работа със сравнения и споделяния: възможностите на колективния ум, множествеността на гледните точки, които позволяват да се огледа проблема във всички негови съставни части, динамики и емоции. Споделянето на тези, определения, инструменти най-вече по отношение на динамиката на домашното насилие и вредите върху децата позволяват задвижване на мултидисциплинарни и подходящи коригиращи действия за избягване на вторична травматизация.
Приоритет на превенцията на насилието: Програма на ЕС за превенция, проект INSPIRE (СЗО), работа със свидетелството на насилие и неговите признаци.

Този обучителен модул има за цел подобряване на знанията и усъвършенстване на уменията на оператарите при разпознаването на свидетелство на насилие, неговите последици, вредите, които то причинява върху децата, дефиниране на техните нужди и спазване на техните права.
Модулът предоставя информация и инструменти, които могат да бъдат лесно адапитирани и преобразувани в работещи практики.
Обучението е предназначено придимно за професионалисти, работещи с деца и техните майки и семейства, като социални работници и психолози, експерти по благосъстояние и здравни специалисти, учители, адвокати и полицейски служители.

Заложените инструменти разчитат на активното доколкото е възможно участие на професионалистите, кани ги за участие в дискусии, сравнение на работни и локални практики, споделяне и коментар върху видеа, анализиране и споделяне на клинични случаи. Програмата (примерната такава предложена подолу) е разработена за онлайн обучение.

ПРИМЕРНА ПРОГРАМА | 09.00 ч - 13.00 ч

Онлайн (Horizon Service – 14.01.2021; Сдружение „Център Динамика“ – 28.01.2021, Women Center of Karditsa– 10.02.2021)

Време	Тема	Подпомагащи информационни материали
09.00	Въведение Насилие над жени и свидетелство на насилие Джендър перспектива и учебен модел на домашно насилие Опита на CISMAI в Италия в разпознаването на свидетелство на насилие: определение и насоки 2005 Епидемиологията на световно ниво (Световен доклад) и в Италия Епидемията от КОВИД19 и свидетелството на насилие	Видео Слайдове / клиничен случай Дискусия и сравнения
10.30	**Почивка**	
10.45	Устойчивост, стереотипи и мето-дични пречки при разпознаването на свидетелство на насилие	Слайдове
11.15	Чувствата на децата Травма в резултат на насилието, Диагноститичен и статистически наръчник на психическите разстройства – 5; диагнози, симптоми и последици	Видео : дискусия Слайдове и клиничен случай
11.30	**Пауза**	
11.50	Преглед на CISMAI насоки 2017	
12.30	Партньорска мрежа и стратегии за подобрение и интеграция	Слайд Дискусия
12.45	INSPIRE – Програма за превенция	Слайд
13.00	Заключение	Видео

МОДУЛ 2η

ЕВРОПЕЙСКА РАМКА ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА МЕЖДУВЕДОМЕСТВЕНОТО И МУЛТИДИСЦИПЛИНАРНОТО КООПЕРИРАНЕ И СЪТРУДНИЧЕСТВО, КАКТО НА НАЦИОНАЛНО, ТАКА И НА ТРАНСНАЦИОНАЛНО НИВО

Програмата на втория обучителен модул се базира основно на насоките на CISMAI от 2017 година – представянето на инструмент за прилагане и укрепване на сътрудничеството между мултидисциплинарните агенции както на национално, така и на транснационално ниво. Насоките на CISMAI, използвани в Италия и представени и споделени на европейско ниво посредством ISPCAN – най-голямата международна мрежа за злоупотреба и неглижиране на деца, всъщност представляват пример на интегрирани интервенционни методи при случаи на свидетелство на насилие, които могат да бъдат приложени в различни страни.
Целта е да се дадат насоки на операторите в тези сложни ситуации, които могат да им помогнат да прилагат успешни интервенции, следващи последователност от строги стъпки, показващи кои инструменти да използват като се състредоточат върху най-важните действие за запазване на децата, задоволяване на техните нужди и спазване на техните права в центровете.

В тази сесия щещ бъдат представени подробно насоките на CISMAI. Те са резултат на изследователска работа и сравняване опита на различни центрове, работещи по тези проблеми : новите аспекти (от дефиницията до работа със определена група сираци, нуждата от последващо изучаване на най-адекватно реагиращите, до ситуации на домашно насилие, което се случва не само при съжителство, но също и в случаи на раздяла и развод, обръщане на специално внимание на тези периоди поради риск от ескалиране на насилието и влиянието на насилието върху децата и родителския капацитет на насилваната жена и насилника) и структурата (критичните въпроси и препоръки за всяка фаза на интервенцията).
Какво да се знае и как да се реагира при различните фази на интервенцията, както и основните действия ще бъде изведено посредством дискусия върху основните оперативни модули, подчертавайки най- подходящите индикации и инструменти за ползване.

- **Разпознаване** (разпознаване на деца, които са в такава ситуации, идентифициране на сигналите за бедствие, знания за разграничаване на партньорски конфликт и насилие, анализ на риска от повторение /рецидив и риск от летален край рез инструменти, основани на доказателства).
  Защита (не просто прекратяване на насилието, нарушаване на правата на децата в съдебни процеси и при посещения при бащата-насилник, оценка на риска за децата в тези случаи когато детето не желае да се среща с

агресивния баща).
Оценка (родителски умения в случай на домашно насилие, разпознаване на характеристиките на бащата – насилник и на малтретираната майка за правилна оценка, оценка на травмата при децата, последици, нарушения в детското развитие в зависимост от възрастта, травма при сираци със специални нужди, инструменти и нужди).
Работа (възстановяващи интервенции за децата: нужди, инструменти и методи)
Последващи действия (значение на сравняването на адекватността на използваните инструменти).

Ще бъде подчертана важността на интегрираната работа мужду операторите във всяка фаза.
Накрая ще бъдат представени приоритетните действия в борбата с домашното насилие (насърчаване на образователни дейности за емпатия и равенство между половете, повишаване на осведомеността относно мефанизмите за отричане, омаловажаване и стигматизация, осигуряване на обучение за белезите на домашно насилие, индикаторите за летален изход, разпознаване на хроничните вреди от насилието върху майките, на последиците в резултат на неправилна и некоординирана интервенция, която може да доведе до институционална злоупотреба, специализирано обучение за случаи на убийства на жени /фемицид, за да се осигури подходяща грижа за сираци със специални нужди).

Всички тези аспекти са разгледани в насоките и са представени по подходящ начин за следвани и въвеждане. Споделянето на добри практики, които водят до поодходящи и оперативно адекватни интервенции и които се фокусират върху правата на децата най-вече благосъстояние и добро здраве, както и възпроизвеждането на национални и международни практики са важна стъпка в справянето с насилието.

Този модул предоставя информация и инструменти, които са лесно адаптируеми в съществуващите работни практики.

Дистанционното обучение изисква използването на базови знания, които ще бъдат представени чрез слайдове, допълнени с коментари и информация, споделяне на клинични случаи, групова работа в интерактивна среда доколкото е възможно. Уроците ще бъдат допълнени с кратки видеа, които ще представят и въведат в повече детайли най-важното съдържание.
Описанието на обучителната методология ще включи най-важното от споделения опит на партньорите, както и техните познавателни и практически знания. Достатъчно време ще бъде оставено за сравнения, прехвърляемост и приложимост на използвани интервенции в различни локални обстоятелства, следвайки логиката на изграждане на капацитет на цялата обучителна система.

ПРИМЕРНА ПРОГРАМА | 14.00 ч - 18.00 ч

Онлайн (Horizon Service – 14.01.2021; Сдружение „Център Динамика“ 28.01.2021; Women Center of Karditsa – 10.02.2021,)

Време	Тема	Подпомагащи информационни материали
14.00	Въведение Насоки CISMAI 2017 – „Насоки за работа с деца – свидетели на домашно насилие“ – наръчник за оператори. Контекст и нова дефиниция **Разпознаване** (разпознаване на деца, които са в такава ситуации, идентифициране на сигналите за бедствие, знания за разграничаване на партньорски конфликт и насилие, анализ на риска от повторение /рецидив и риск от летален край рез инструменти, основани на доказателства). Препоръки **Защита** (не просто прекратяване на насилието, нарушаване на правата на децата в съдебни процеси и при посещения при бащата-насилник, оценка на риска за децата в тези случаи когато детето не желае да се среща с агресивния баща). Препоръки	Слайдове / Клиничен случай Дискусия и споделяне на опит
15.00	**Почивка**	
15.15	**Оценка** (родителски умения в случай на домашно насилие, разпознаване на характеристиките на бащата – насилник и на малтретираната майка за правилна оценка, оценка на травмата при децата, последици, нарушения в детското развитие в зависимост от възрастта, травма при сираци със специални нужди, инструменти и нужди).	Слайдове/ Клиничен случай

15.45	**Почивка**	
16.00	**Работа** (възстановяващи интервенции за децата: нужди, инструменти и методи) Упражнения върху модела за интервенции от насоките – 3 случая	Слайдове и клиничен случай Групова работа върху казуси – слайдове
17.10	**Почивка**	
17.15 18.00	Заключение: Приоритетни действия за справяне с домашното насилие	Слайдове и видео

МОДУЛ 3

ОВЛАСТЯВАНЕ НА ЖЕНИТЕ – МАЙКИ НА ДЕЦА – СВИДЕТЕЛИ НА НАСИЛИЕ

Фокус върху стратегиите за насърчаване на икономическа независимост

Причините за развитието на този обучителен модул са продиктувани от необходимостта да се подкрепят децата, които са в ситуация на домашно насилие чрез предоставяне на дейности за икономическо овластяване на техните майки. Модула е предназначен за използване от професионалистите, най-вече социални работници от кризисните и консултативните центрове, които предоставят подкрепа на жертвите на всяко насилие, основано на пола, включително и домашно насилие. Обучението предлага комбинация на теоретична част и практични задачи и игри за по-лесно възприятие и приложение от експертите при групова или индивидуална работа, както и при задоволяване на конкретните нужди на жените, преживели насилие.

Важно е да отбележим, че действия в посока на икономическо овластяване може и трябва да започнат след като е преодолян насилствения акт.

Обучението по предприемачество е представено в относително лесен за усвояване формат, но трябва да се има предвид,че незначителен брой от жените, преживели насилие имат куража да започнат планиране на свой собствен бизнес и ще преминат през упражненията.
Следва описание на примерната програма, която ме пилотирана по време на проект „Децата на първо място“ и която може да бъде лесно адаптирана към

различните нужди прямо времето, с което обучителите разполагат.

Модулът започва с въвеждането на темата за насилието, основано на пола, подкрепена със социалните и културни стереотипни вярвания за ролята на пола, под въздействието на патриархалните структури и практики. Насилието от интимния партньор (НИП) е една от най-разпространените форми на насилие, основано на пола. НИП се дефинира като всеки акт на физическо, сексуално, психологическо или икономическо насилие, което се случва между настоящи или бивши съпрузи или партньори, или в случая като насилника дели или е делял едно домакинство с жертвата (Европейски Инситут за Равпоставеност на Половете, 2017 а).Всяка жена може да бъде жертва на насилие от интимния партньор/домашно насилие, но жените се сблъскват с насилието по различен начин в зависимост от своите социални, етнически и икономически различия. За съжаление, жените, които преживяват домашно насилие обикновено са жертви на комбинирано насилствено поведение. Насилникът може да ползва редица тактики за подкопаване на икономическата независимост на настоящата си или бивша интимна партньорка. Съществува теоретичен подход наречен „феминистка икономика“, който спомага за разбирането на неравенството между половете както като причина, така и като следствие на насилието над жените от интимния им партньор: насилието е инструмент използван от извършителите за поддържане и усилване на подчинението на жените, като икономическото насилие е една от формите на домашно насилие, заедно с физическото и психологическото.

Съгласно концепцията за икономическата независимост на жените, те са икономически участници, които допринасят за икономическата активност и би трябвало да могат да се възползват от нея на равна осново с мъжете. Финансовата независимост може да играе важна роля в укрупването на позицията на жените в обществото и у дома. Съществуват адхок програми за икономическо овластяване и старатегии за икономическо застъпничество, които помагат на жените да си възвърнат финансовата стабилност. В същото време, други услуги за подкрепа като тези, насочени към подобряване на уменията им чрез обучение и практически занимания, или такива които увеличават възможността за навлизане / повторно навлизане на трудовия пазар са от решаващо значение за създаването на условия за постигане на икономическа независимост и избягване на насилието.

ПРИМЕРНА ПРОГРАМА | 09.00 ч - 13.00 ч
Онлайн (Horizon Service - 15.01.2021; Сдружение „Център Динамика"- 29.01.2021 and Women Center of Karditsa - 11.02.2021)

Време	Тема	Подпомагащи информационни материали
09.00	Въведение Икономическа независимост, заетост и икономическа сигурност	Слайдове
09.20	Концепцията за овластяване	Слайдове Дискусия
10.00	От теория към практика - 6 работни елемента - Технология на МЕСТНА МРЕЖА ЗА ПОДКРЕПА	Слайдове
11.15	**Почивка**	
11.30	Практически примери и инструменти А) Мотивационна работа а) емоционални компетенции б) План за развитие на социалните отношения Б) Умения и компетенции на жените в) Баланс на компетенциите г) План за кариерно развитие д) Обучение в лидерство е) Обучение в предприемачество В) Примерен план за развитие на мрежа	Слайдове Упражнения
12.50 13.00	Συμπεράσματα	Βίντεο https://www.youtube.com/watch?v=bCUFJtXIlmc

МОДУЛ 4η

ОВЛАСТЯВАНЕ НА ДЕЦА - СВИДЕТЕЛИ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Фокус върху принципите за правото на детето да бъде чуто и практически инструменти за укрепване на жизнените умения и устойчивостта на децата

Последиците от домашното насилие върху жените са добре документирани. Въпросът с децата- свидетели на домашно насилие обикновено е подценя-

ван. Далеч по-малко се знае за въздействието върху децата, които са свидетели на това родител или детегледачка да бъдат подложени на насилие. Децата, които растат в насилствена атмосфера е по-вероятно да бъдат жертви на насилие над деца. Тези, които не са преки жертви имат същите поведенчески и психологически проблеми като децата, които са били физически малтретирани. Децата, които са изложени на насилие у дома може да имат затруднения в учебния процес, ограничени социални умения, да проявяват насилствено, рисково или девиантно поведение или да страдат от депресия или тежка форма на тревожност. Децата в най-ранните години от живота си са особено уязвими: проучванията показват, че домашното насилие е по - разпространено в домове с по-малки деца от тези с по-големи деца. На децата, които са изложени на насие в дома се отказва правото им на безопасна и стабилна домашна среда. Мнозина страдат мълчаливо и с малка подкрепа. Децата, изложение на насилие у дома се нуждаят от доверени възрастни, към които да се обърнат за помощ и подкрепа, както и от услуги, които да им помогнат да се справят с преживяванията им. Докладът[2], разработен съвместно от УНИЦЕФ, The Body Shop International и Генералния Секретариат на ООН за насилието над деца изследва основните причини за домашно насилие и въздействието върху децата изложение на насилие у дома е използван за структурирането на обучителния материал в този модул.

Обучителният модул има за цел подобряване знанията и уменията на експертите, подкрепящи децата в техните усилия да познават по-добре правата на децата и да са по-ефективни в усилията им по изграждане на устойчивост/ резилианс. В подготвителната фаза е засегната и ролята на родителите и техния капацитет за подкрепа на децата в процеса им на овластяване. Модулът предоставя информация и инструменти, които могат лесно да бъдат адаптирани и въведени в съществуващите практики.
Обучителните материали са предназначени предимно за практикуващи специалисти, работещи с деца и техните семейства като социални работници, психолози, експерти по благосъстоянието и ангажирани в здравеопазването, учители в началното училище, адвокати, прокурори и полицейски служители.

Наръчникът е разработен за активно участие на практиците като ги приканва към дискусии, анализиране и споделяне на местно съдържание към някои от препоръките на ЕС / правата в рамките на съюза и вземане на активно участие в задачите за самостоятелна или групова работа. В същото време обучителните материали съдържат и препоръки под формата на въпросници за самооценяване, които могат да подпомогнат самостоятелната работа. Примерната програма (посочена по-долу) бе разработена за онлайн обучение.

[2] https://www.unicef.org/media/files/BehindClosedDoors.pdf

ПРИМЕРНА ПРОГРАМА | 14.00 ч - 18.00 ч

Онлайн (Horizon Service – 15.01.2021; Сдружение „Център Динамика“– 29.01.2021 and Women Center of Karditsa – 11.02.2021)

Време	Тема	Подпомагащи информационни материали
14.00	Принцип на най–добрите права на детето Права на детето според Конвенцията за правата на детето – Правота да бъде чуто; Правото на информация; Правото на защита и поверителност; Правото на недискриминация и поверителност; Дискусия върху локалната законодателна система Практически насоки за експертите, които подпомагат децата при изслушванията	Видеа за децата и правосъдната система – Агенция за основните права на ЕС Чеклисти за експерти, които подготвят деца при изслушвания Интервю с децата – практически насоки
15.30	**Почивка**	
15.40	Към практиците: Институционален отговор (добри практики от България; Национален координационен механизъм за деца – жертви на насилие; Устойчивост: Определение, Какво е/не е устойчивост; Модел Касита)	Инфографики Бланка: Казита Модел
16.10	Активност 1: Упражнение за самостоятелна работа Дискусия	Бланка : Лист с въпроси за социалните работници
16.40	**Почивка**	
17.00	Активност 2: Групова работа по казуси	Бланка : Казуси 1 и 2 (от практиката на Сдружение „Център Динамика“)
17.30 18.00	Към родителите (Практици работещи със семейства / родители) – Какво е домашно насилие? Ефектите върху деца– свидетели на домашно насилие; Позитивно родителство; Модел 7 С на утойчивостта / резилианса; Обобщение на обучението Въпроси и отговори	Бланка : Модел на резилианс 7 С Информационен материал: Изграждане на устойчивост чрез позитивно родителстване. Малките деца: Големи предизвикателства (От опита на шоуто „Улица Сезам“): https://www.youtube.com/watch?v=X0JcqUTiAJM Малки деца: Големи предизвикателства: Р като за резилианс: https://sesamestreetincommunities.org/activities/r-is-for-resilience/

Активност 2 – групово задание
Участниците се разделят на 2 групи. Всяка група получава казус. Всяка група разполага с бланка на Casita модела и помощни въпроси и 30 мин за дискусия и разрешаване на казуса. Всяка група представя своето виждане. Провежда се финална дискусия върху възможните варианти за по-добро разрешаване на случая.

Казус 1
Казусът се отнася за 12 годишно момче (Марио), който е бил свидетел на емоционално и психическо насилие от страна баща си върху майка му. На пръв поглед, детето изглежса тревожно, трудно контролира емоциите си по време на разговор, който представя майка му като наранен човек. Налице е също и вербална агресия.

Казус 2:
Т. е на 15 години, жертва на домашно насилие по силата на Закона за защита от домашно насилие, живее в малък град. Майката С. е била системно жертва ан физически, психически и сексуален тормоз в рамките на 12 години от съпруга си. Семейните скандали са се случвали пред очите на двете деца. Също така те са били спирани от напускането на дома, спирани от училище редовно, и насилствено са били въвличане в домашната работа (бащата е фермер). Т. е живяла в семейство, в които ценности като респект, любов, семейни и морални ценности не са били ценени от баща й (той самият е живел едновременно с тях с друга жена в къщата, от която също има две деца). Детството на Т. е било съпроводено от лишения, ограничения и семейни скандали. Тя никога не е празнувала рожденния си ден „с торта и свещички“. Израснала е като депресирано дете, което е имало затруднения в контактите с други деца на нейната възраст. Нейната единствена утеха е била музиката (мечтаела си е да стане певица).
До поредния агресивен акт през септември преди няколко години, майката и децата търсят подслон и подкрепа от роднини в съседно село. Там продължава психическият тормоз и те търсят полицейска помощ. Жертвите са насочени към Сдружение „Център Динамика“. Настанени са в кризисния център. Междувременно бащата успява да разубеди сина си Т. (на 17 години) и поема грижата за него. Момичето Т. заедно със своята майка са настанени за дълго време в кризисния център по силата на разпореждане на ДСП.

This report, was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020)

società cooperativa sociale HORIZON service

CISMAI
Coordinamento Italiano dei Servizi contro il Maltrattamento e l'Abuso all'Infanzia

ARES2.0

ΚΥΚ
ΚΕΝΤΡΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

Center for Sustainable Communities Development

Център Динамика
сдружение

children first

СВИДЕТЕЛСТВО НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

МОДУЛ 1

Глория Соави
CISMAI

This report, was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020)

children first

ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ И СВИДЕТЕЛСТВО НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ: ДВЕТЕ СТРАНИ НА ЕДИН И СЪЩИ ФЕНОМЕН

Насилието, преживяно от майките и свидетелството на това насилие от децата са двете страни на един и същ проблем : НАСИЛИЕ, УПРАЖНЕНО ОТ МЪЖА

Важно е да се разгледа перспективата от страна на пола

children first

НАСИЛИЕ ОТ ИНТИМНИЯ ПАРТНЬОР

Екологичен модел (Bronfenbrenner, 1989) при изясняването на комплексността на «насилие от интимния партньор»

Социо-културни фактори (норми, мъжки и женски модели на поведение и т.н.)

Релационни(релационни ранни преживявания, който оказват влияние върху изживяването на интимност в по-късните години; преживяното насилие или наблюдавани в семейството на произход и т.н.)

Физически лица (несигурно-амбивалентна привързаност към значими фигури)

Всичко това повлиява по-късните отношения.

НАСИЛИЕТО ПОВЛИЯВА ЖЕНИТЕ И .....

“Нормални кавги като във всички семейства .... ”

Домашното или упражняваното от интимния партньор насилие съдържа различни форми на проява – физическо, сексуално, психологическо, икономическо – упражнявано от съпруга върху партньорката или бившата партньорка.

Това са изолирани случаи : насилието е почти винаги мултиплицирано и повтаряемо, целта е упражняването на власт и контрол над жената (Romito, 2000)

Домашното насилие може да причини смърт

В Италия статистическите данни от 2019г. сочат, че в 111 случаи на убийства на жена, 88,3% са убити от познат човек – 49,5% от настоящ партньор (55 жени), 11,7% от бивш (13 жени), 22,5% от случаите от член на семейството (включително деца и родители) - 25 жени и 4,5% от познат (колеги, приятели) – 5 жени.

ДЕЦАТА…НЕ САМО СВИДЕТЕЛИ, НО И ПРЕКИ ЖЕРТВИ

В допълнение на пряко или непряко свидетелство, те могат да станат жертва на :

- *Физическо насилие*
- *Вербално насилие*
- *Психологическо насилие*
- *Сексуално насилие*
- *Икономически тормоз*
- *Преследване*
- *Дебнене*

Рискът за пряк сексуален или физически тормоз нараства чувствително за децата, които живеят в насилствена ситуация у дома. Според изследване, 30 – 66% от децата, които живеят в насилствена обстановка страдат от директен тормоз.

ЖЕРТВИ ОЩЕ ПРЕДИ РАЖДАНЕТО

Детето може да бъде жертва в резултат на свидетелство на насилие дори и преди раждането си.

Домашното насилие може да доведе до тежка бременност, преждевременно раждане, деца с поднормено тегло;

Повишава се притокът на кортизол и адреналин, които преминават в плацентата.

ПЪРВА ДЕФИНИЦИЯ
- CISMAI (2003) -

Под „насилие, видяно от децата“ в контекста на семейството имаме предвид преживяването от детето на каквато и да е форма на малтретиране по време на актове на физическо, вербално, психологическо, сексуално и икономическо насилие срещу значими фигури или други важни и не толкова важни.

ПЪРВА ДЕФИНИЦИЯ
- CISMAI (2003) -

Включва насилие, извършено от непълнолетни към непълнолетни и/или други членове на семейството, пренебрегване и малтретиране на домашни любимци.

Детето може да преживее такива действия :

- **Директно :** когато се появят в неговото възприемащо поле
- **Индиректно :** когато е наясно с това и / или възприема последиците от него

ПРЕПОРЪКИ ОТ CISMAI ЗА ИДЕНТИФИЦИРАНЕ И РАЗОЗНАВАНЕ НА СВИДЕТЕЛСТВОТО НА НАСИЛИЕ КАТО ФОРМА НА МАЛТРЕТИРАНЕ НА ДЕТЕ

2005 - CISMAI Национални препоръки

«Requisiti minimi degli interventi nei casi di violenza assistita da maltrattamento sulle madri»

„Минимални изисквания и стандарт при домашно насилие над майките“ *разработени от научна комисия и одобрени от борда и членовете общото събрание на CISMAI*

children first

ИСТАНБУЛСКА КОНВЕНЦИЯ (2011)

Съвет на Европа : „Защита и подкрепа на деца свидетели на насилие“

Член 26

Защита и подкрепа на деца свидетели

Страните предприемат необходимите законодателни или други мерки за надлежното отчитане на правата и потребностите на деца свидетели на всички форми на насилие, обхванати от настоящата Конвенция, при осигуряването на услуги по защита и подкрепа на жертвите.

ЧЕРВЕН КОД В ИТАЛИЯ

По отношение свидетелството на насилие, **дете – свидетел на малтретиране се счита за пострадала страна.**

Червеният код предвижда допълнителни разпоредби, които имат за цел да разширят защитните механизми и да избегнат ситуации на предразсъдъци към децата, като действат най-често в полза на засегнатата страна (право на информация, своевременно изслушване).

ЕПИДЕМИОЛОГИЯ

Разпознава се от СЗО като първично малтретиране

Дефиниране на проблема

В някои страни се приема за вид психологическо малтретиране.

А в други се разглежда като отделна форма на малтретиране.

ЕМОЦИОНАЛНО НАСИЛИЕ И СВИДЕТЕЛСТВО НА НАСИЛИЕ.

В глобален мащаб се смята, че емоционалното насилие има влияние върху живота на милиони деца с най-голяма тежест при децата под 18 години – 363 на 1000 (едно от три).

Едно от 4 деца на възраст под 5 години живее с майка, която е жертва на партньорско насилие.

СВИДЕТЕЛСТВОТО НА НАСИЛИЕ В ИТАЛИЯ НАРАСТВА (ISTAT, 2019)

Според данните, от 2014 до 2018г. също нараства процента на жени, които декларират, че имат деца (от 54,9 на 62,5%).

В същия наблюдаван период, процентът на жертвите, които декларират случаи на свидетелство на насилие нараства с 10% от 57,5 % **на 67,4%.**

Още по-чувствителен е процентния ръст на тези, които декларират, че насилието е насочено и към децата. Броя на жертвите, които посочват, че децата им също са пострадали от насилието, е нараснал от 836 на 1084.

children first

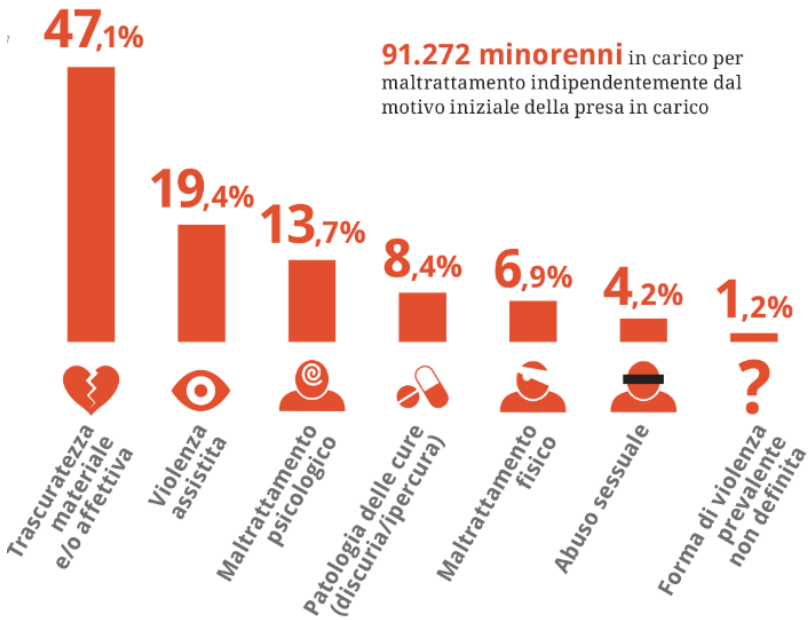
КОЛКО ВСЪЩНОСТ СА ЖЕРТВИТЕ?

Свидетелство на домашно насилие

Втора форма на малтретиране **(100.000 деца, „оставени“ на социални грижи)**

Повече случаи, а дали ставаме по-ефективни при разкриването на свидетелство на домашно насилие?

Как „гласът на децата“ подкрепя нашите действия?

Italy 2015

И НЕКА НЕ ЗАБРАВЯМЕ.....

1600 момчета и момичета са били свидетели на убийствата на своите майки в **Италия** (2006 - 2016).
(данни от 2017г., Bauldry)

РИСКОВЕТЕ НА ПАНДЕМИЯТА

«…. Ограничения на придвижването, загуба на доходи, изолация, пренаселеност и високи нива на стрес и безпокойство се засилват в детските преживявания и увеличават риска от свидетелство на физическо, психологическо и сексуално насилие у дома, най-вече при тези деца, които живеят в агресивни и дисфункционални семейни ситуации….»

(Прекратяване насилието над деца, 2020)

В ИТАЛИЯ

Статистически данни (Istat) по време на локдауна през 2020г.
5,031 телефонни обаждания за помощ - ръст с 1522,73% в сравнение със същия период през 2019г.
64,1% също докладват и случаи на свидетелство на насилие.

children first

COVID-19

Последиците от реакцията на COVID-19 са променили интензивността и честотата на рисковите фактори за междуличностно насилие. Въпреки че ситуацията не е идентична, във всяка страна в локдаун често се наблюдава значително въздействие върху нивата на насилие. Съобщава се за намаляване на броя на убийствата и нараняванията, свързани с насилието при спешна медицинска помощ (и двете най-вече по отношение на по-възрастни юноши и възрастни мъже).

За разлика от това, **се наблюдава ръст в телефонните обаждания за насилие над деца и насилие от страна на интимни партньори, както и спад в броя на случаите на насилие над деца, насочени към службите за закрила на детето. Освен това е установено увеличаване на потенциалните или действителни онлайн вреди, включително сексуална експлоатация и кибертормоз в резултат на увеличеното използване на интернет от деца.**

Накратко, в ситуация, в която деца и възрастни са под карантина заедно, за да се предпазят от разпространение на COVID 19 – в някои от случаите дори с хора, които са насилници **– това е най-лошата възможна ситуация за домашно насилие (Световен доклад 2020 г.).**

children first

ЗАЩИТА НА ДЕТЕТО КАТО ОТГОВОР НА COVID-19 В ИТАЛИЯ:

ДЕЙНОСТИ НА CISMAI

Научени уроци

19 май 2020г.

Глория Соави – ***Президент на*** **CISMAI**

«ЗАБРАВЕНАТА ЗЛОУПОТРЕБА» (LUBERTI, 2006)

Свидетелството на насилие е все още подценено и трудно за разпознаване поради

- Културни причини и стереотипи
- Трудност при „диагностицирането“: объркване между партньорски конфликт и насилие
- Естеството на психологическата злоупотреба

children first

ПРЕЧКИ И УСТОЙЧИВОСТ

Насилието, основано на пола, все още представлява скрит и недобре проучен феномен, още повече по отношение на връзките между виктимизацията на майката и децата.

Идеализиране на семейството. Свидетелството на насилие и неговото влияние върху децата все още се подценява.

Трудно е да се приеме идеята, че интимните отношения може да са активен източник на страдание.

Механизмите на омаловажаване и отричане са в конфликт - обществото омаловажава, професионалистите – също, самите родители го правят, насилваните жени омаловажават и отричат проблема.

СТЕРЕОТИПИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА МЪЖА

АГРЕСИВНИЯТ МЪЖ Е ДОБЪР БАЩА, ЗАЩОТО БИЕ МАЙКАТА, НО НЕ И ДЕТЕТО.

СТЕРЕОТИПИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ЖЕНАТА

ЖЕНАТА ПО НЯКАКЪВ НАЧИН СЕ Е СЪГЛАСИЛА НА НАСИЛИЕТО – ЗАЩО НЕ Е НАПУСНАЛА ПО-РАНО?

СТЕРЕОТИПИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ДЕЦАТА

ДЕЦАТА НЕ РАЗБИРАТ, НЕ ВИЖДАТ, ТЕ ЗАБРАВЯТ.

НАСИЛИЕТО АКТИВИРА УСТОЙЧИВОСТТА

А дали е така при професионалистите?

- Неразпознаване или омаловажаване
- Отхвърляне в отговор на контакт с болката
- Осъждащо отношение към жената
- Недоверие към възможностите за промяна
- Агресивният мъж не моли за помощ
- Страх от насилие

ПРЕЧКИ ПРИ ПРИЛАГАНЕ НА МЕТОДА

Объркване - чрез игнориране или културна устойчивост - между конфликта в двойката и насилието

Насилието не е конфликт

Трудности при разпознаването на психологическия тормоз при жените и децата

Психологическото насилие не се забелязва

ТРАВМА ОТ НАСИЛИЕТО

ДСМ 5 включва домашно насилие и свидетелство на домашно насилие в случаи с ПТСР, така че свидетелството на насилие води **до психическа травма.**

Травма, която се определя като „болката на безпомощността“, която парализира, отнема силата за реакция, оставя човек смазан. (Herman, 2005)

ЧУВСТВА НА ДЕЦАТА

- **Страх**
- **Болка**
- **Объркване**
- **Безсилие**
- **Трудности**
- **Гняв**

Но също така вина, чувство, че си невидим, свръхвъзбуда, замръзване, дисоциация...

ТРАВМИРАЩИ СЪБИТИЯ

- Краткотрайни, характеризиращи се с неочакваност и интензитет на събитието, като напр. земетресение, инциденти и т.н.;
- Последователни ситуации с възможен кумулативен ефект;
- Характеризиращи се с продължително излагане на стресови условия, които могат да предизвикат чувство на безпомощност, да компрометират връзките на привързаност и да повлияят на чувството за сигурност (Van der Kolk, 2004) ***като домашното насилие.***

СИМПТОМАТИКА ДСМ 5

Симптомите, свързани с ПТСР са разделени на 4 групи

Натрапчиви симптоми (напр. натрапчиви спомени, неприятни сънища, дисоциативни реакции или моментен спомен, силен дистрес и физиологичен отговор на дразнители).

Постоянно избягване на спомени, мисли или чувства около травматичното събитие или избягване на външни фактори (например хора, места).

Постоянни негативни промени в мислите и настроението (напр. когнитивни изкривявания, откъсване).

Свръхбдителност или повишена възбуда (например агресия, изблици на гняв, нарушения на съня, проблеми с концентрацията, безразсъдно или саморазрушително поведение).

children first

ПОСЛЕДИЦИ

Свидетелството на насилие и живот в атмосфера, в която насилието е постоянно, водят до травма при децата със сериозни последици върху психологическото им развитие, в зависимост от възрастта.

Пост – травматично стресово разстройство

Затруднения в емоционалните отношения

Безпокойство, депресия

Хранителни разстройства

Когнитивни и поведенчески затруднения

Различни форми на дългосрочна дезадаптация

Агресивно социално поведение (тормоз, престъпност)

УВРЕЖДАНЕ НА ВРЪЗКИТЕ

Приучават към презрение към жените и към хората, които се приемат за слаби

Тежко преживяване на изкривените семейни и емоционални отношения

Определят емоционалните отношения като смазващи

Интернализация на нефункционални модели на пола

Риск от предаване на насилието през поколенията като жертва и като агресор

ПРЕОБЛАДАВАЩИ ПРОБЛЕМИ ПРИ ДЕЦАТА

Различни варианти:

- Преекспониране, отговорност, вина
- Идеализиране на родител и възприемане на дисфункционални модели на пола на жертва/насилник
- Детето се превръща в защитник на жертвата
- Детето се идентифицира с агресора

ПОСЛЕДИЦИ ОТ ОСОБЕНОСТИТЕ НА ПОЛА

При почти всички травматични изживявания от значение е от колко време е травмата, качеството и честотата на събитията.

Ние не знаем въз основа на какви критерии се извършва изборът на съюзник, често родителят от същия пол избира.

Най-общо, дъщерите имат склонност да се идентифицират с майката – жертва и да приемат нейната идентичност, има риск от избор на „грешни “ партньори.

Децата фантазират в желанието си да спасят майката и стават агресивни, като се идентифицират с бащата.

Агресивни деца към майките

children first

КАК ДА ЗАЩИТИМ МОМИЧЕТАТА И МОМЧЕТАТА?

- Ранно разпознаване на насилието
- Оценка на ситуацията и риска
- Включване на защитните механизми
- Оценка на психо-физическото състояние на момчетата и момичетата
- Оценка на щетите при родителството
- Възстановяване и лечение

ПРЕГЛЕД НА НАСОКИТЕ НА CISMAI ОТ 2017г.

В съответствие с Истанбулската конвенция, която представлява рамката за явлението домашно насилие и насилие над жени

Специално внимание към „специалните сираци“

По –детайлно прилагане на защитните механизми, лечение в полза на деца / и жертви на свидетели на насилие

Необходимост от координация и интеграция между услугите и организациите, които работят с родителите и услугите и организациите, които работят с децата, вкл. кризисни центрове, бежански центрове, за да се избегнат противоречиви и непоследователни интервенции.

children first

МИНИМАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ИНТЕРВЕНЦИИТЕ В СЛУЧАИ НА СВИДЕТЕЛСТВО НА НАСИЛИЕ ПРИ МАЛТРЕТИРАНЕ НА МАЙКИТЕ 2017 CISMAI

Откриване: разпознаването на домашно насилие включва навременна оценка на степента на риск и физическа и / или психическа опасност / леталност за деца, свидетели на насилие. Разлика между конфликт и насилие

Защита: спиране на насилието срещу майката, за да се гарантира правото на физическо и психическо здраве. При регулирането на попечителството над деца и всички методи за посещение трябва да се вземе предвид и да не се подценява наличието на насилие (Ист. Конвенция, чл. 31)

Оценка: извършване на ранна медицинска и психологическа оценка на състоянието на децата. Трябва да се отбележат и всички други видове малтретиране, които са претърпели. Увреждане на родителството

Лечение: възстановителни интервенции както на индивидуална, така и на ниво семейни отношения, където е възможно. Работата с посттравматичните последици за майката е от изключителна важност, за да се възстановят отношенията майка – дете.

Последващи действия : проверка на предприетите интервенции и инструментите, основани на доказателства

ИНТЕГРИРАНА МРЕЖА

Комплексността на насилието се изправя срещу интеграцията на уменията и обученията.

По време на интервенцията избягвайте да третирате детето като невидимо.

Не просто паяжина, а „лечителска мрежа“ (правораздавателни органи, общност, социални услуги, здравни услуги, юридическа помощ и т.н.)

Необходимост от координация на методите, времето и целите, за да се избегне повторна виктимизация както на майките, така и на децата

children first

МРЕЖА : ПРЕЧКА ИЛИ ВЪЗМОЖНОСТ ?

Мрежата допълва или затруднява?

На всеки етап от процеса на интервенция има нужда от мрежа: като инструментариум, мултиплициране в помощ на разпознаването, оценката, позиционирането, но трябва да се вземе предвид и вашата гледна точка на наблюдател в кризисната ситуация.

Мрежата е възможност като пространство за размисъл, подхранване, но и укрепване на силата и конкуренцията между професионалистите, службите, заинтересованите страни: как и къде да се справим с тези аспекти на организационно и оперативно ниво?

СТРАТЕГИИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ИНТЕГРАЦИЯТА

- Споделено определение за проблема
- Споделено знание за насилието над жени и деца
- Споделени наръчници и инструменти, базирани на доказателства
- Международно и специализирано обучение
- И винаги поставяне на децата в центъра

children first

ВДЪХНОВЕНИЕТО: ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ

children first

ПАРАЛЕЛНАТА ИНТЕРВЕНЦИЯ ПРЕДОТВРАТЯВА ДЕТСКОТО МАЛТЕРИРАНЕ И ПАРТНЬОРСКОТО НАСИЛИЕ ОЩЕ В НАЧАЛОТО

Малтретирането на деца и партньорското насилие споделят общи рискови фактори, вкл. слабо развити умения; отношение; вярвания и норми, които подкрепят насилието; несигурна обстановка и бедност. Превенцията на който и да е тип насилие спомага да се намали силата на друг тип и така се стига до извода, че те заедно намаляват общия целеви риск. Това се разпознава от няколко от подходите INSPIRE и води към превенция на насилието от интимния партньор (в т.ч. общностните мобилизационни програми за промяна на нормите и ценностите, които подкрепят агресията спрямо жени, микрофинансиране на обучения за равнопоставени норми), и чрез реализиране на проект INSPIRE достига до насърчаване на законодателна стратегия.

children first

НАРЪЧНИК ЗА ПРОФЕСИОНАЛИСТИ

МОДУЛ 2

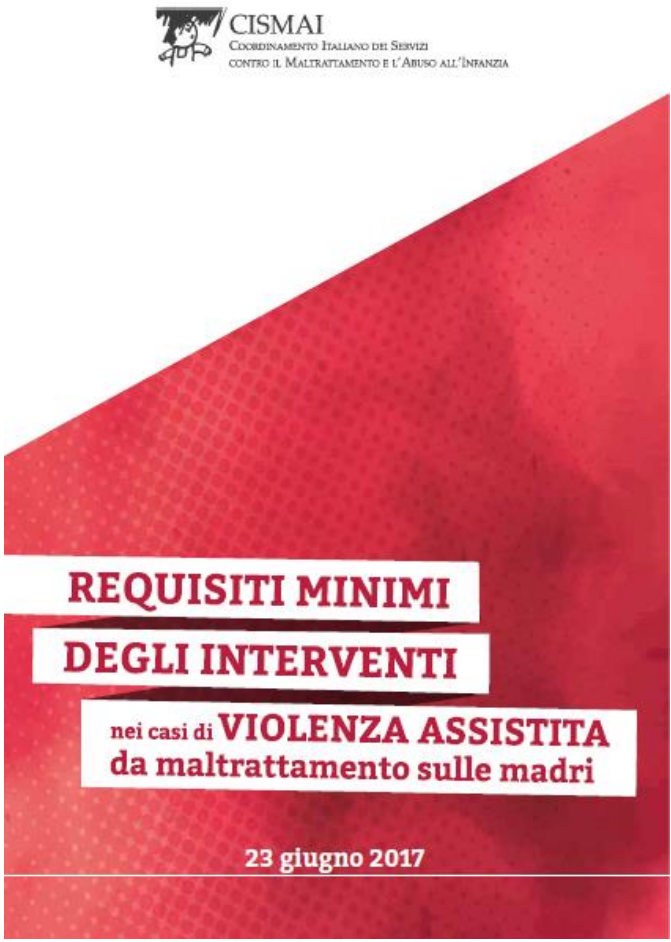
Глория Соави
CISMAI

This report, was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020)

children first

РЕВИЗИРАН 2017г.

- В съответствие с Истанбулската конвенция
- Специално внимание към т.н. „специални сираци“
- По-детайлно описание на интервенциите
- Координация и интеграция между услуги и организации (с интерес към работа с деца, майки и агресивни бащи)
- Избягване на противоречиви и непълни интервенции

children first

МИНИМАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ИНТЕРВЕНЦИИТЕ В СЛУЧАИ НА СВИДЕТЕЛСТВО НА НАСИЛИЕ ПРИ МАЛТРЕТИРАНЕ НА МАЙКИТЕ 2017г. CISMAI

Разпознаване: разпознаването на домашно насилие включва навременна оценка на степента на риск и физическа и / или психическа опасност / леталност за деца, свидетели на насилие. Разлика между конфликт и насилие.

Защита: спиране на насилието срещу майката, за да се гарантира правото на физическо и психическо здраве. При регулирането на попечителството над деца и всички методи за посещение трябва да се вземе предвид и да не се подценява наличието на насилие (Ист. Конвенция, чл. 31).

Оценка: извършване на ранна медицинска и психологическа оценка на състоянието на децата. Трябва да се отбележат и всички други видове малтретиране, които са претърпели. Увреждане на родителството.

Лечение: възстановителни интервенции както на индивидуално, така и на ниво семейни отношения, където е възможно. Работата с посттравматичните последици за майката е от изключителна важност, за да се възстановят отношенията майка – дете.

Последващи действия : проверка на предприетите интервенции и инструментите, основани на доказателства.

children first

МЕЖДУНАРОДНО ПРЕДСТАВЯНЕ

2017г.

На 15 тия Конгрес на **ISPCAN** (Международно общество по превенция на детския тормоз и неглижиране) в Хага, представяне на новата версия

Насоки за интервенция при деца – свидетели на домашно насилие (CISMAI)

children first

НОВА ДЕФИНИЦИЯ 2017г.

Под „свидетелство на насилие“ от малолетни лица в семеен контекст имаме предвид опита на детето или юношата на всяка форма на лошо отношение в резултат на актове на физически, словесни, психологически, сексуални, икономически и преследващи действия (т.нар. дебнене) върху значими фигури или други емоционално важни фигури, възрастни или непълнолетни лица.

Особено внимание се отделя на състоянието на сираците, нар. специални, жертви при свидетелство на убийства, множествени убийства, самоубийства.

Детето или юношата могат да бъдат преки потърпевши (когато насилието/ убийството се случи пред тях) или непреки (когато непълнолетното дете е наясно с убийството / насилието) и /или възприема острото въздействие на хроничните, физическите и психологическите ефекти.

Свидетелството на насилие, включва насилие на малолетни или други малолетни и/или членове на семейството, както и пренебрегване и лошо отношение към домашни любимци или селскостопански животни.

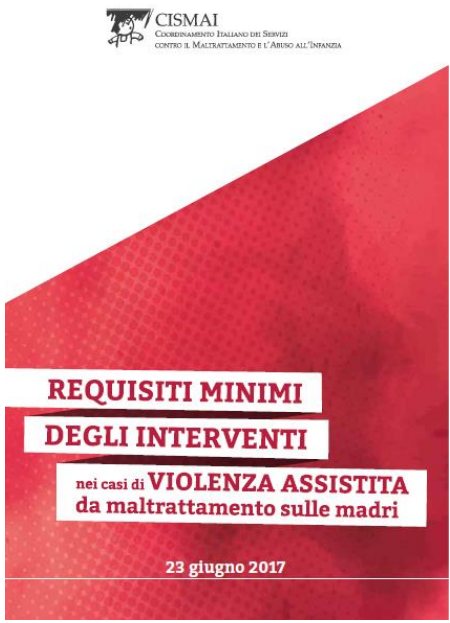
children first

НОВА ДЕФИНИЦИЯ 2017г.

Насилието над жени е широко разпространено, подценявано и слабо разпознаваемо явление, което може да изложи на риск още като се започне от бременността, психо – физическото здраве, както самия живот на майките, така и на децата.

Участието на децата в домашното насилие може да се случи не само по време на съжителството на родителите, но и във фазата на тяхната раздяла и след това. В тези фази рискът от ескалация на насилието се увеличава и възможността за смъртоносен изход (убийство на майката, множество убийства, самоубийство)

Динамиката на домашното насилие пречи на връзката с децата като изменя както родителските функции и на злоупотребяващата майка и баща, така и моделите на привързаност.

children first

ТРАВМА В РЕЗУЛТАТ НА СВИДЕТЕЛСТВО НА НАСИЛИЕ

Свидетелството на насилие е форма на малтретиране, която може да има кратко, средно и дългосрочни вредни последици върху децата и юношите с влияние върху следните функционални зони :

- психологическа,
- емоционална,
- свързана с връзките,
- когнитивна,
- поведенческа,
- социална.

Могат да бъдат диагностицирани различни хронични състояния от посттравматичен характер с различна време на настъпване.

children first

«СПЕЦИАЛНИТЕ СИРАЦИ»

- Това са деца – синове и дъщери на жертвата и убиеца
- Те преживяват двойна травма : драматичната загуба на майката и «загубата» на баща си в същото време
- Те преминават през травматичен процес на скърбене
- Психопатологичните последици и ПТСР могат да бъдат сложна вторична виктимизация, в резултат на загубата

ЕТАПИ НА ИНТЕРВЕНЦИЯТА

- Откриване /Разпознаване
- Защита
- Оценка
- Лечение
- Последващи действия

children first

РАЗПОЗНАВАНЕ

За да бъде възможно разкриването на свидетелско насилие от съществено значение е професионалистите да са се научили да разпознават мъжкото насилие над жени в неговото структурно измерение и в широко разпространената му дифузия.

Това означава, че те са „способни“ да видят измерение, което е подценено и/или отричано.

Изследването се състои от :

- Отчитане присъствието на децата в случаи на домашно насилие
- Идентифициране на сигналите за бедствие

Това е фазата, в която се включват доставчиците на услуги както за малолетни, така и за възрастни от социалния, здравния, образователния и правния сектор, като се има предвид, че се изисква мултидисциплинарно и мулти контекстуално внимание, в партньорство с кризисни центрове.

Ситуациите могат да имат различни характеристики, в зависимост от степента на спешност и тежестта.

ДЕЦАТА … НЕ САМО СВИДЕТЕЛИ, НО И ПРЕКИ ЖЕРТВИ

В допълнение на това да бъдат преки или непреки свидетели, самите те могат да бъдат и жертви на :

- *физическо насилие*
- *вербално насилие*
- *психологическо насилие*
- *сексуално насилие*
- *икономически тормоз*
- *преследващо поведение*
- *или дебнене*

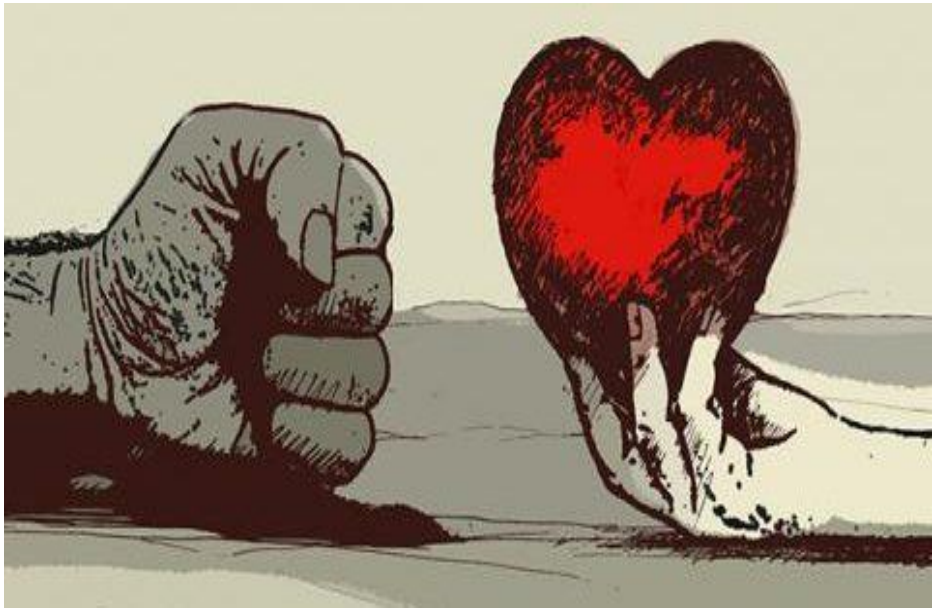

Рискът е още по -висок в случаите на убийство на майката. В присъствието на децата в допълнение към много сериозните психологически увреждания, те са изложени на риск от физическо нараняване, дори с фатален изход.

children first

ЗА ДА СЕ ПРИЗНАЕ НАСИЛИЕТО, ТО ТРЯБВА ДА СЕ РАЗПОЗНАЕ

- Признание, че съществува насилие в двойката
- Възприемане на джендър (половата) перспектива
- Преодоляване на показанията на жертвата и насилника
- Признание на естеството и характеристиките на насилствените взаимоотношения

Насилието не е просто физическо насилие
Разпознаване етапите на насилие (Уокър)
Приемане на „екологичното“ разчитане

HORIZON service · CISMAI · ARES2.0 · KYK ΚΕΝΤΡΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ · Center for Sustainable Communities Development · Център Динамика сдружение

children first

РАЗПОЗНАВАНЕ

Ранно разпознаване на насилието над жени: **различаване на насилие от конфликт**. От съществено значение е да се разграничават конфликтните ситуации (без да се отричат щетите, които те могат да причинят на момчетата и момичетата) от ситуации на насилие и малтретиране, избягвайки да се идентифицират като конфликти или кавги в партньорски ситуации, при които над майката се извършват тормозещи и насилствени действия и/или поведения, често пъти сериозни и повтарящи се.

Анализиране на взаимоотношенията във връзката и нейните характеристики.

Границите понякога са размити….

Оценка на риска и опасността/ леталността като изход в ситуации на насилие (вид агресивен акт, признаци за агресивен характер, жертви и т.н.), ескалация и рецидив с инструменти, основани на факти.

children first

РАЗГРАНИЧАВАНЕ МЕЖДУ ....

Конфликт

Симетрична връзка, която предвижда дори сериозни разногласия между двама равнопоставени души, които възприемат и считат себе си за такива.

Насилие

Асиметрична връзка, в която мъжът използва насилие, за да поддържа отношение на власт и потисничество над жената, което води до ограничаване на свободата.

children first

РИСКЪТ ДА НЕ СЕ РАЗПОЗНАЕ ОПАСНОСТТА ОТ СИТУАЦИЯТА

- Показатели, отнасящи се до типа и динамиката на насилствените действия.
- Показатели, отнасящи се до майките и/или други семейни членове, които се били жертви на малтретиране.
- Показатели , отнасящи се до децата – свидетели на насилие.
- Показатели, отнасящи се до извършителя.
- Социални индикатори.
- Институционални индикатори.

(Luberti, 2005г.)

children first

ИНСТРУМЕНТИ ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

Инструменти, основани на доказателства за оценка на риска от рецидив, опасността и леталността в ситуацията с насилието

children first

ПРЕПОРЪКИ

- Прилагайте ранно откриване на рискови ситуации, за да се избегне ятрогенно увреждане
- Внимателно реагирайте на високите нива на конфликт в ситуации на насилие.
- Записвайте внимателно фактите, описани от жената или третата страна.
- Направете навременна оценка на степента на риск и опасност / леталност чрез използването на стандартизирани инструменти с цел откриване на риска, ескалация на населението и рецидиви (**SARA, SARA Plus, SURPLS4**).
- Извършете внимателна оценка на психо-физическото състояние на момчето и момичето, дори при липса на информация от родителите.

children first

ЗАЩИТА

Спиране на насилието над майките във всичките му форми. Всички намеси трябва да бъдат **навременни, ефективни и устойчиви.** Графика и защитните методи включително съдебните процедури трябва да съблюдават нуждите на малолетните, включително съдебните процедури и показват респект към малолетните в съответствие на психофизическото благоденствие и своите най- добри интереси.

Всички решения за попечителство трябва да отчитат **наличието на насилие** (чл. 31 Истанбулска конвенция), за да се оцени необходимостта от прекратяване на родителските права за родителя – насилник (чл. 45 Истанбулска конвенция). Споделеното попечителство винаги трябва да се оценява внимателно в ситуации на домашно насилие.

Целесъобразността на срещите за защитни мерки трябва да бъде оценена с голямо внимание, вземайки предвид психофизическия риск за децата.

children first

КАК ДЕЦАТА ВЪЗПРИЕМАТ БАЩАТА НАСИЛНИК?

Таткото Слънце :

Това е татко, който си играе с децата, глези ги и се грижи за тях когато са болни, учи ги на много неща, изслушва ги и се шегува.

Таткото Буря:

Той не се грижи за децата си, не си играе с тях, не се шегува, ядосва се много и често... ,дори когато няма основателна причина....

children first

КАК БАЩАТА – НАСИЛНИК ВЪЗПРИЕМА ДЕЦАТА СИ

В неговите очи те са „невидими“

Насилието продължава дори и след раздялата: инструмент за достъп и начин за нараняване на майката

Често „той не е бил дете“ и има преживени истории на малтретиране в семейството

Твърди и насилствени образователни модели

Но също и ….

Съблазнителен

Манипулативен

Търси съюзяване срещу майката

Търси съюзяване с детето, особено ако е момче

„Купува“ интереса на детето

Толкова по-обърквашо

children first

ОЦЕНКА НА ВРЪЗКАТА МЕЖДУ ДЕЦАТА И БАЩАТА – НАСИЛНИК

Внимателно оценете риска за децата при контакта им с бащата – насилник

Bancroft and Silverman (2002г.) предлагат 13 точки

- Ниво на физическа опасност за майката
- Ниво на психологическо насилие за майката и децата
- Ниво на принуда и манипулация във взаимоотношенията
- Семейна история на неглижиране или сериозно неангажирано родителство
- История за злоупотреба с вещества или психични проблеми
- Излагане на децата на психологически и физически риск по време на насилието над майката
- Отказ от приемане на акта на раздяла

children first

КОГАТО ДЕТЕТО НЕ ИСКА ДА ВИДИ БАЩАТА

- Живот, свързан със свидетелство на насилие
- Може да е било пряка жертва на насилие
- Пост – травматични преживявания
- Причините, които посочва, трябва да бъдат изслушани и разбрани
- Не трябва да отричаме действителността, в която то е живяло
- Не създавайте „объркване“

Избягвайте вторичната виктимизация

children first

P. A. S. ?

Детето с отказа си поставя защитна стена, то съобщава, че връзката с бащата – насилник е източник на безпокойство, трудности и проблеми.

То със своя отказ ни казва, че не разбираме какво иска да ни каже и че не сме способни да му помогнем и да го подкрепим.

Въведете строги процедури за оценка, за да диагностицирате или изключите наличието на предразсъдъци от страна на родителя, който е отхвърлен като например обосновка на отказа на детето.

children first

ПРЕПОРЪКИ

Целесъобразността на защитните мерки трябва да бъдат оценени с голямо внимание психофизическия риск за децата.

Професионалистите, присъстващи на тези срещи, трябва да имат специфично и адекватно обучение, което им позволява да разпознават и овладяват динамиката на насилието, включително психологическо и манипулативно.

Защитните срещи не са намеса в оценката на родителството и работа с бащите – насилници.

Когато едно дете откаже да се срещне с баща си, първо трябва да оцени хипотезата, че отказът е причинен от **страха на детето**, в резултат на видяно **насилие от страна на бащата**.

Без да се отрича съществуването на ситуации, при които единия от родителите манипулира детето срещу другия родител, **всяка хипотеза за манипулация или кондициониране трябва да бъде доказана като се използват елементи, основани на доказателства, а не преди това.**

children first

ОЦЕНКА

При оценка на възстановяването на родителските умения, **за целите на правилната диагноза, прогноза и лечение трябва да се вземат предвид щетите, причинени от продължителното погрешно третиране както от медицинска, така и от психологическа гледна точка, дискриминиращи всякакви основни проблеми или свързани със структурирането на личността от посттравматични симптоми и последиците от насилие.**

Всъщност, съществува риск резултатът да е „фотографска“ оценка, която се фокусира основно върху неадекватното поведение на жената, без да се проследят назад във времето щетите в резултат на злоупотребата.

Необходимо е да се реализират програми за оценка на насилниците, включително оценка на опасността от летален край, риск от рецидив и възстановяване на родителските умения без да се пренебрегне способността от поемане на отговорността и разпознаване на нанесените щети.

children first

ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА СТЕРЕОТИПИТЕ

Бащата, който малтретира майката, добър баща ли е?

HORIZON service
CISMAI
ARES20
КУК
Center for Sustainable Communities Development
Център Динамика

children first

АГРЕСИВНИЯТ БАЩА

Той не подсигурява защита: той излага децата на насилие

Егоцентричен и е фокусиран върху своите нужди

Използва насилие, за да наложи властта си

Той не може да вникне в нуждите от развитие на децата, склонен е да възприема децата и майката като „собственост“

Тези характеристики представляват сериозен рисков фактор и по отношение на възможността за генериране на насилствено поведение спрямо тях.

children first

АГРЕСИВНИЯТ БАЩА

Родителят, който кара детето да стане на свидетел на насилие срещу другия родител или други деца, освен това че е източник на травма само по себе си, той не успява да изпълни и важни функции за полагане на грижи

Защитна функция

Функция на афективно регулиране

Функция за насърчаване на изследването и самоуправлението Функцията за развитие при детето на саморефлекторни дейности

children first

ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА СТЕРЕОТИПИТЕ

Майката не е способна да се защити и защо не е напуснала по-рано?

HORIZON service
CISMAI
ARES2.0
KYK
Center for Sustainable Communities Development
Център Динамика

children first

ЗАЩО ТЕ НЕ НАПУСКАТ?

Подход, който предполага неодобрение и вина в основата на оставането във връзката

Злоупотребата дълбоко подкопава интегритета на жената, влошавайки качеството на всяко движение, всяка различна мисъл, всяка емоция, всяка ситуация, различна от обичайната

Много често децата са важен тласък за излизане от насилието

children first

НАРАНЕНАТА МАЙКА

Преживяното насилие, особено хроничното, води до съществени вреди по отношение представянето на майката като жена и влошава нейния родителския капацитет.

Тревожна, уплашена, ужасена, тя се чувства виновна в опита си да оцелее, чувства се крехка и сгрешила, тя често не може да се грижи за децата.

Родителските й умения са силно засегнати (неорганизиран тип привързаност), тя едва ли поддържа добри нива на емоционален отговор и внимание към нуждите на детето.

Майката може да пренебрегва и на моменти да оскърбява децата.

children first

РИСКОВЕ ОТ ПОВЪРХНОСТНА ОЦЕНКА НА РОДИТЕЛСКИЯ КАПАЦИТЕТ

Насилствената майка не изглежда добре ....

Майката, която е жертва на физическо и/или психологическо насилие лесно може да оценена като неадекватна майка

Крехки майки

Установяване на щетите, причинени от насилието

Агресивният баща може да бъде оценен по-добре....

Противодействие на идеята, че агресивния човек е адекватен баща

Оценка на риска от рецидив от малтретиране

Оценка на нивото на отричане

Признаване на въздействието и щетите върху децата

Избягвайте неутралитет : майката и бащата не могат да бъдат на едно и също ниво

children first

ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА СТЕРЕОТИПИТЕ

Децата не разбират, не забелязват, те забравят.

children first

РИСКОВЕ ОТ ПОВЪРХНОСТНА ДИАГНОЗА ЗА ДЕТЕТО

- Оценете въздействието на насилието върху детето
- Върху техния вътрешен свят и взаимоотношения
- Оценете наличието и степента на травмата
- Симптоми или трудности и техните прояви
- Наличие на други форми на малтретиране
- Внимание към чувствата на децата

children first

ОЦЕНКА НА НАНЕСЕНИТЕ ЩЕТИ

Поведенчески

- Дефицит на внимание и хиперактивност
- Смущения в поведението
- Гняв /агресия/ антисоциално поведение

Социален / релационен

- Недостатъчни социални умения
- Изолация
- Затруднения в съпричастността
- Липса на доверие във взаимоотношенията

Психологически / емоционални

- Раздвоение
- Прекомерно овластяване
- Страх от емоционални връзки
- Хиперконтрол
- Безпокойство
- Депресия
- Неразпознаване на емоциите
- Дисоциация

ОЦЕНКА НА ТРАВМАТА

Наличие на симптоми

Диагностициране на ПТСР

Наличие на пост – травматични изживявания

Защитни механизми: отричане, замръзване, емоционална раздяла

Последиците от травмата варират в зависимост от степента на уязвимост, възрастта на жертвата, характеристиките и продължителността на травматичното събитие, защитните умения на семействата и агенцията за защита.

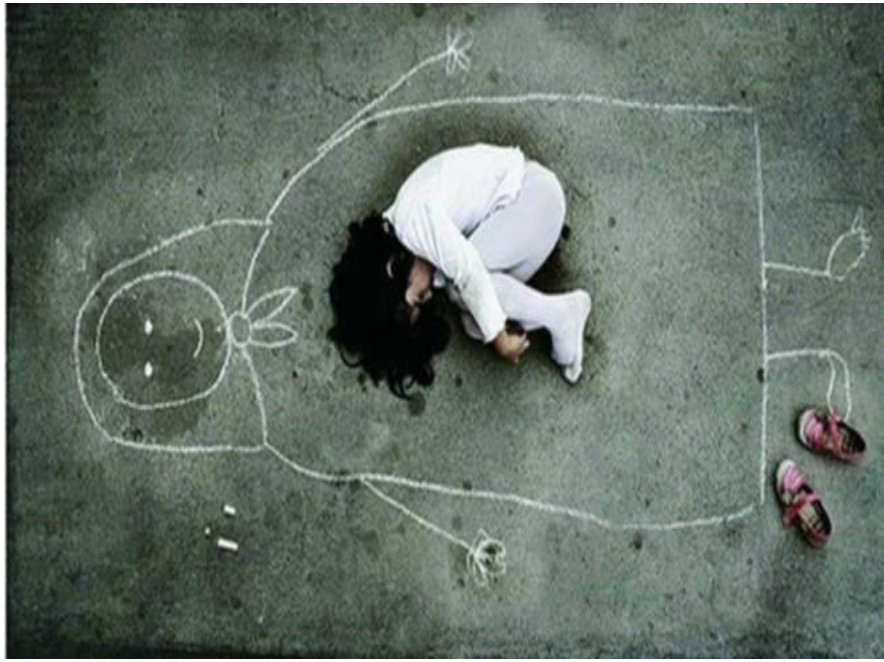
ОЦЕНКА

Специални сираци

В случай на убийство на жената, оценката не трябва да се ограничава до момента на убийството.

Тя изисква от страна на професионалистите адекватна подготовка и опит, който отчита специфичния характер на травматичната загуба, в резултат на убийството на майката от бащата.

Специфично обучение на професионалистите.

children first

ПРЕПОРЪКИ

Професионалистите трябва да използват основани на доказателства инструменти за оценка на травмата от свидетелско насилие и специфичната травма на специалните сираци.

Необходимо е информацията, събрана от професионалистите – доставчици на различни услуги, да се интегрира, за да се избегнат разпокъсаните оценки.

Професионалистите трябва да могат да разпознават защитните механизми, което би могло да доведе до минимизиране или нормализиране на разпознаването на насилие, основано на пола.

children first

ЛЕЧЕНИЕ

Свидетелството на насилие на единия родител над другия предизвиква объркване във вътрешния свят на детето по отношение на това, какво е привързаност, интимност, любов и насилие и **подкопава същността на първичната връзка** и, следователно, развитието на сигурна привързаност.

Децата – свидетели на домашно насилие **винаги се нуждаят от индивидуална и/или терапевтична грижа на отношението майка – дете**, за да се отстранят щетите от насилието.

Необходимо е освен това да се лекуват посттравматичните ефекти върху майките.

ВЪЗСТАНОВИТЕЛНИ ИНТЕРВЕНЦИИ ПРИ ДЕЦАТА

Интегрирано управление

Работа с момчета/ момичета върху посттравматичните последици

Работа върху джендър моделите

Възстановяване на отношенията с майката

Работата върху връзката с бащата, само ако той активно съдейства

children first

ВЪЗСТАНОВИТЕЛНИ ИНТЕРВЕНЦИИ ПРИ ДЕЦАТА

Индивидуална детска психотерапия

Лечение на травма с инструменти, основани на доказателства

Психообразователни групи за деца

Диадата „майка-дете“

Описателен модел

children first

ИНТЕРВЕНЦИЯ ВЪРХУ ВЗАИМООТНОШЕНИЕТО „МАЙКА - ДЕТЕ“

Когато майката е достатъчно готова и разпознава емоциите си

Съвместно предефиниране на вече настъпили събития.

Осъждане на агресивното поведение, (а не на човека).

Разяснение на чувствата и преживяванията, свързани с насилието (страх, гняв, срам, безпомощност).

Разпознаване и споделяне на вредата върху майката и децата.

Предефиниране на възможния избор на майката за раздяла/отдалечаване от агресивния родител по отношение на поемането на отговорност за собствена и тази на децата си защита.

«СПЕЦИАЛНИТЕ СИРАЦИ»

Работата със «специалните сираци» трябва да бъде адекватна на специалните нужди на тези деца и трябва да ангажира **техните нови обгрижващи**.

Важно е детето да бъде дългосрочно придружено, а не само в началните фази.

children first

ВЪЗМОЖНО ЛИ Е АГРЕСИВНИЯТ БАЩА ДА СЕ ПРОМЕНИ ?

Подобряване на родителския капацитет на насилника е неделимо от напредъка му в справянето с насилието спрямо партньора… това изисква той да признае насилието и преди всичко последиците, които то има върху децата.

Банкроф (2013г.)

children first

ПРЕПОРЪКИ

Лечението на посттравматичните ефекти при майката е от основно значение, за да се възстанови взаимоотношението майка- дете.

Работата с възстановяване на взаимоотношението с бащата продължава след диагностичната и прогностична оценка.

В случаите на домашно насилие **не е уместно прилагането на семейна медиация (Истанбулска конвенция, чл. 48) заедно със семейната и терапия на двойката.**

Тези терапевтични интервенции трябва да бъдат подчинени на процесите на лечение, които дават положителни резултати при поемането на отговорност за извършеното насилие и вредите, които са причинени на майките и децата, върху справянето с емоциите и контрола на импулсите.

children first

ПРИОРИТЕТИ : превенция, повишаване на осведомеността и обучение, местни протоколи за оперативно сътрудничество

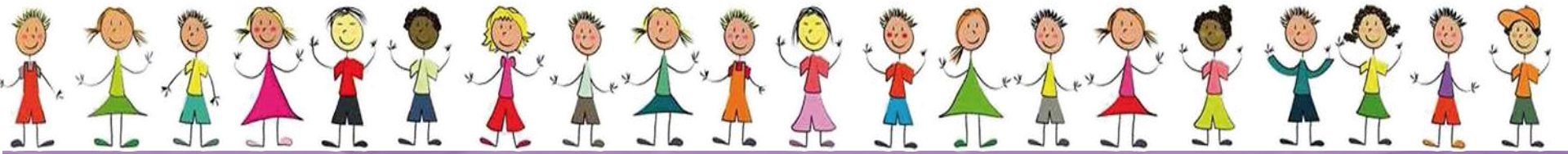
Необходимо е:

- Насърчаване на активности с деца, юноши и възрастни по темата **за обучение в афективност и равнопоставеност на половете**
- **Повишаване осведомеността към механизмите за отричане, омаловажаване и механизмите на заклеймяване**, присъстващи на социално-културно ниво по отношение на семейното и упражняваното над жените насилие
- Осигуряване **обучение относно индикаторите, свързани с домашно насилие**, леталните такива и правилните методи за разпознаване
- Разбирането**, че хроничното насилие увреждa родителския капацитет на майките**
- Разбирането за последиците, които могат да произтекат от неправилна и некоординирана намеса, която може да доведе до **институционална злоупотреба**
- **Специфично обучение** върху случаите на убийство на жените, за да си подсигури адекватна грижа към специалните сираци.

Благодаря за вниманието!
Лека работа!!

gloriasoavi@gmail.com

children first

ОВЛАСТЯВАНЕ НА ЖЕНИТЕ - МАЙКИ НА ДЕЦА - СВИДЕТЕЛИ НА НАСИЛИЕ

МОДУЛ 3

Станимира Хаджимитова
CSCD, България

This report, was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020)

children first

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

Модул 1: Концепцията ОВЛАСТЯВАНЕ

Модул 2: От теория към практика: ролята на AVC

Модул 3: Практически упражнения и инструменти

ИКОНОМИЧЕСКА НЕЗЕВИСИМОСТ

Широко призната е необходимостта жените и мъжете да могат да упражняват контрол върху живота си и сами да правят своя избор.

Параграф 26 от Пекинската декларация и Платформа за действие, приети на Четвъртата световна конференция за жените (1995), посочва ясен ангажимент на държавите да: насърчават икономическата независимост на жените, включително заетостта, и да изкоренят постоянната и нарастваща тежест на бедността върху жените, справяне със структурните причини за бедността чрез промени в икономическите структури и осигуряване на равен достъп на всички жени, включително на тези в селските райони, до произведените блага, възможности, които предлага развитието и обществените услуги.

ЗАЕТОСТ

- **Ключова предпоставка е за икономическата независимост и преодоляването на бедността**
- Качеството на заетостта и условията на заетост са особено важни: лошите условия на труд и поддържането на каквато и да е заетост всъщност могат да доведат до ниски доходи, ниски възможности за обучение и до липса на достъп до социална защита, а по този начин до ниска пенсия, което в крайна сметка повишава риска от бедност.
- Когато се разглежда икономическата независимост като цяло и по-специално икономическата независимост на жените, също е важно да се вземе предвид **икономическата сигурност**, която дава способността да се планират бъдещите възможности и рискове по начин, който отговаря на основните нужди

children first

МОДУЛ 1:

КОНЦЕПЦИЯТА

„ОВЛАСТЯВАНЕ“

children first

СОЦИАЛНО ОВЛАСТЯВАНЕ

Става въпрос за промяна на обществото по начин, по който мястото на жените се зачита и начинът, по който те искат да живеят, се признава, а не в условия, диктувани от другите.

Усещането за автономност и самочувствие е от съществено значение, за да може жените да правят независим избор - за секс, брак, деца, образование, работа.

children first

ПОЛИТИЧЕСКО ОВЛАСТЯВАНЕ

Засяга равнопоставеността в представителството в политическите институции/организации и правото на глас, така че:

- **жените да могат да участват във вземането на решения, които засягат техния живот и живота на други като тях;**
- **да могат да изразяват мнение,**
- **да говорят от свое име и**
- **да имат право да участват в демократичния процес.**

ИКОНОМИЧЕСКО ОВЛАСТЯВАНЕ

Отнася се за способността на жените да

- **допринасят и**
- **да се възползват от резултатите / постиженията на икономическите дейности, при условия, при които техният принос се признава, тяхното достойнство се зачита;**
- **дава им се възможност да договарят по-справедливо разпределение на плодовете от развитието**

children first

ОВЛАСТЯВАНЕТО Е:

- процес на повишаване на чувствителността,
- развиване на независимост и
- увеличаване на контрола на жената върху собствените й ресурси и решения, свързани с нейния живот.
- Процес, чрез който жените укрепват своите способности, ролята си, автономността и авторитета си като личности и като част от социална група, която променя и **трансформира** отношения на подчиненост.

children first

В ТОЗИ СМИСЪЛ ОВЛАСТЯВАНЕТО НЕ Е

- **нещо, което може да бъде „подарено“,**
- **а по-скоро е динамичен процес, който изисква индивидуални и колективни усилия.**
- **То е свързано с новата концепция за споделена власт („власт с“), основана на по-демократични социални отношения.**

children first

ЗА ДА Е НАИСТИНА ПРОЦЕСЪТ ТРАНСФОРМИРАЩ

- **овластяването трябва да отчита както индивидуалното, така и социалното и колективното измерение.**
- **индивидуално ниво: промените са насочени към постигане на по-високо самочувствие и възможност за договаряне на собствените интереси.**
- **социално ниво: укрепване на нашите взаимоотношения, подкрепа и взаимно признаване, което да ни позволи да се справим с общи проблеми и да постигнем защита на общи интереси.**
- **колективното измерение създава социални, политически и икономически промени, насочени към премахване на дискриминацията по пол във всички области на социалните отношения и социалната структура.**

ФЕМИНИСТКАТА ПЕРСПЕКТИВА

- **“овластяването на жените” = инструмент за борба с насилието над жени, разглеждано през призмата на нарушаване на човешките им права**
- **начин жените да осъзнаят своето място сред другите, своя потенциал и права, да трансформират ситуацията и да установят равенство в човешките взаимоотношения**
- **осъзнаване на правото да имаш права**

children first

МОДУЛ 2:

ОТ ТЕОРИЯ КЪМ ПРАКТИКА:

Ролята на AVC

За икономическото овластяване на жените

ВАЖНО!

- **Икономическото овластяване на жените - жертви на насилие от интимния партньор (IPV) е процес на надграждане на работата на съответния Център (AVC)**
- **Предоставя се след като жената е получила подкрепа за преодоляване на кризисната ситуация**
- **Тази работа трябва да бъде извършена от специалиста от AVC заедно с преживялата насилие жена**
- **То е от голямо значение за реалното напускане на насилствените отношения.**

ЕЛЕМЕНТИ НА РАБОТАТА

- **Мотивационно обучение:** жената да разкрие своя потенциал, талант и ресурси; възвръщане и изграждане на стабилно самочувствие и самоувереност;
- **Обучение за търсене на работа –** как пишем **CV,** как отиваме и как се държим на интервю за работа и пр.
- **Подкрепа в намирането на постоянна работа,** не каква да е работа, а съответстваща на квалификацията, знанията и уменията й; работа, която ще я прави щастлива и от която ще може да се издържа
  Обучение в предприемачески умения и знания, за да стартира свой бизнес
- **Подкрепа в намирането на жилище**
- **Подкрепа за децата й –** за приемане в детски ясли или градина, както и в училище; осигуряване на съответно облекло, учебници и пособия; набавяне на необходими лекарства

Модул 3: Практически упражнения и инструменти

I. МОТИВАЦИОННА РАБОТА

1. Емоционална компетентност

2. Индивидуален план за социални отношения

II. ОВЛАСТЯВАНЕ: УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ

3. Баланс на компетенциите

4. Разработване на кариерен план

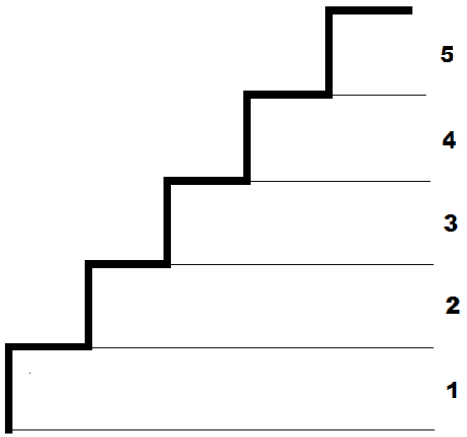
5. Обучение в лидерски умения

6. Обучение в предприемачество

III. ПЛАН ЗА СЪЗДАВАНЕ НА МРЕЖА- ПРИМЕР

4. Разработване на кариерен план

- По време на **първата среща**, социалният работник и жената описват:
- 1.Какви цели жената иска да постигне
  2.Колко стъпки трябва да предприеме, за да постигне целта. Стъпките трябва да бъдат минимум 2 и максимум 5. Трудността се увеличава с всяка стъпка : стъпка 1 е най-лесната за извършване, следвана от стъпка 2, 3 и т.н;
- 3. Определят се какви стъпки трябва да предприеме жената, за постигане на съответната цел. Описанието на съответната стъпка вече е дадено – в **Кариерен план**
- Визуалното представяне е изобразено като стълба, която жената образно изкачва.
- По време на **финалната среща**, социалният работник и жената индикират колко цели са били постигнати (с поставянето на „X“ на съответното стъпало). Това ще ни позволи да определим „нивото на изпълнение“ за всяка от определените стъпки.

children first

План за действие

Цели	Стъпки / действия, които жената ще предприеме	Времеви хоризонт
Цел 1		
Цел 2		

Цели	Цел постигната	Цел частично постигната	Цел непостигната	Цел допълнителна, непланирана, но постигната
Цел 1	3 месеца 4 месеца 5 месеца	**Да / Не** Защо?	**Да / Не** Защо?	**Да / Не**
Цел 2				

children first

ЗА ДА Е ЕФЕКТИВНА РАБОТАТА

Тя трябва да е припозната и от мениджмънта и от екипа на AVC като:

- Важна и необходима
- структурирана
- постоянна
- планирана

ОСНОВНИЯТ ИНСТРУМЕНТ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА

- Изграждане на **МЕСТНА МРЕЖА от ПОДКРЕПЯЩИ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ ЛИЦА**
- Които припознават проблема като важен в индивидуален аспект за жената, както и за обществото като цяло
- Които приемат да работят заедно върху съвместно формулирани цели за превенция и борба с насилието

ТЕХНОЛОГИЯ НА ИЗГРАЖДАНЕ НА МРЕЖАТА

- **Формулиране на общи и припознати от всички цели**
- **Създаване на база данни с потенциални членове**
- Важно: направете контактите по възможност присъствено, с представители на институциите/организациите, които са с мандат да взимат решения; започнете с малък брой – с онези, с които вече сте работили и постепенно присъединявайте нови.

children first

ТЕХНОЛОГИЯ

- Успоредно, **AVC** разработва схемата за мениджмънт, която обсъжда с членовете
- Препоръката ни е Мрежата да се ръководи и координира от платен специалист от **AVC**.
- Добре е различните членове да участват с доброволци

children first

ТЕХНОЛОГИЯ

AVC разработва и предлага за обсъждане на членовете **годишен План за действие,** който трябва да е ориентиран към всичките горепосочени **6 елемента.**

Планът да включва: честота на срещите между членовете на мрежата; дейностите и отговорностите на всеки член; начини за комуникация. Важно е Мрежата да стане полезна с нещо за всеки член.

children first

ТЕХНОЛОГИЯ

ТЕРИТОРИАЛЕН ПРОТОКОЛ

- За иницииране на Мрежата да бъде подписан
- На официално събитие и в присъствието на медии

РОЛЯ НА БИЗНЕСА, като част от Мрежата

- **Последствия от насилието**
  83% от жените жертви на насилие са изправени пред трудности да запазят работата си в резултат на насилието, което са преживели!
  (Източник: National Council for Social Services, Дания)

- **Инциденти на работното място**
  75% от насилниците не могат да се концентрират поради насилието, което причиняват; в 19% от случаите (пряко или косвено) това води до инциденти на работното място поради небрежност.
  (Източник: Vermont Domestic Violence Council /Съветът за домашно насилие във Върмонт)
- **Цената на домашното насилие:**
  Разходите за насилие, основано на пола над жени в ЕС, могат да бъдат оценени на почти 256 милиарда евро. (EIGE)
-

ОБУЧЕНИЕ НА БИЗНЕСА:

Необходимо е бизнесът да разбере какво може да прави за:

- **Превенцията на насилието по пол в т.ч. домашното насилие**
- **Подобряване защитата и реинтеграция на жертвите, в т.ч. в своята фирма**

КОНКРЕТНИ ДЕЙСТВИЯ НА БИЗНЕСА

I. В полза на собствените си работници/служители

а / Създаване на **вътрешни процедури** за приемане и реагиране на сигнали, вкл. план за действие; назначаване на фокусна точка; създаване на анонимен имейл / пощенска кутия за сигнали; разпространение на листовки / информационни пакети

б / Организиране на **обучения и информиране** на служители, човешки ресурси и мениджъри

в / **Подкрепа на жертвите**: специален отпуск и мерки за реинтеграция; за преодоляване на изолацията; гъвкаво работно време; оферта за нова работа; подкрепа при намирането на нов дом

г / **Сътрудничество** със специализирани организации и институции, вкл. женски НПО

КОНКРЕТНИ ДЕЙСТВИЯ НА БИЗНЕСА

II. Действия в подкрепа на национални и местни политики и кампании за икономическо овластяване на жени – преживели насилие

- Наемане на работа на такива жени
- Участие в национални и местни кампании
- Подкрепа за Центъра – материална и финансова
- Активно участие в Мрежата

Ролята на бизнеса за икономическо овластяване на жените преживели домашно насилие - филмче:

https://www.youtube.com/watch?v=bCUFJtXlImc

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

children first

ОВЛАСТЯВАНЕ НА ДЕЦА – СВИДЕТЕЛИ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

МОДУЛ 4

Диана Георгиева
CSCD, България

This report, was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020)

Висшия интерес на детето

Понятието "висш интерес на детето" е един от основополагащите стълбове на Конвенцията на ООН за правата на детето, която, ако се прилага ефективно, неимоверно би подобрила положението и добруването на децата по целия свят. Комитетът за правата на детето тълкува чл. 3 от Конвенцията като отнасящ се както до отделните деца, така и до децата като група. С други думи, разпоредбите му се прилагат когато се вземат решения или се предприемат действия по отношение на конкретно дете, например във връзка с неговото здраве, образование, настаняване или осиновяване. Те се прилагат също така и спрямо действия, засягащи групи деца, като например политики в сферата на образованието или транспорта.

Правото да бъде изслушано

Правото да бъде изслушано и да изрази своята гледна точка е от съществено значение за ефективното участие в съдебен процес. Това е право гарантирано на децата съгласно Европейските и международните документи за защита на човешките права.

Член 12, Конвенцията за правата на детето

1.Държавите – страни по Конвенцията, осигуряват на детето, което може да формира свои собствени възгледи, правото да изразява тези възгледи свободно по всички въпроси, отнасящи се до него, като на тях следва да се придава значение, съответстващо на възрастта и зрелостта на детето.

https://www.youtube.com/watch?v=Pt0kxypcdwU&feature=youtu.be

Според чл.35 от Конвенцията на Съвета на Европа за закрила на деца срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие, подписана в Ланзароте на 25.10.2007 разпитът и изслушването на детето трябва да стане в специални помещения, пригодени за тези случаи, от специализирани специалисти и по възможност от едно и също лице, да се избягва допълнителна травма за детето и да се разпитва по правило само веднъж и по изключение да се извършва допълнителен или повторен разпит, като в тази връзка се прави видео и/или аудио запис на разпита. Това е заложено и в чл. 140 ал. 5 от НПК, който указва, че разпита на малолетното/непълнолетно дете може да бъде извършено в специализирани помещения, т.нар „сини стаи“, състоящи се от две отделни пространства отделени с огледално стъкло – в едното пространство е лицето, водещо разпита, а от друга страна са останалите лица, които могат да участват в разпита чрез дистанционна радио-връзка. При разпита на малолетен присъства задължително педагог или психолог, а при непълнолетен ако съответния орган намери това за необходимо. Също на преценката на съответния орган е оставено решението за участие в разпита/изслушването на родител, настойник или попечител.

Важно е да се прави разлика за изслушването на малолетен/непълнолетен в граждански и административни производство и разпит в наказателни производство.

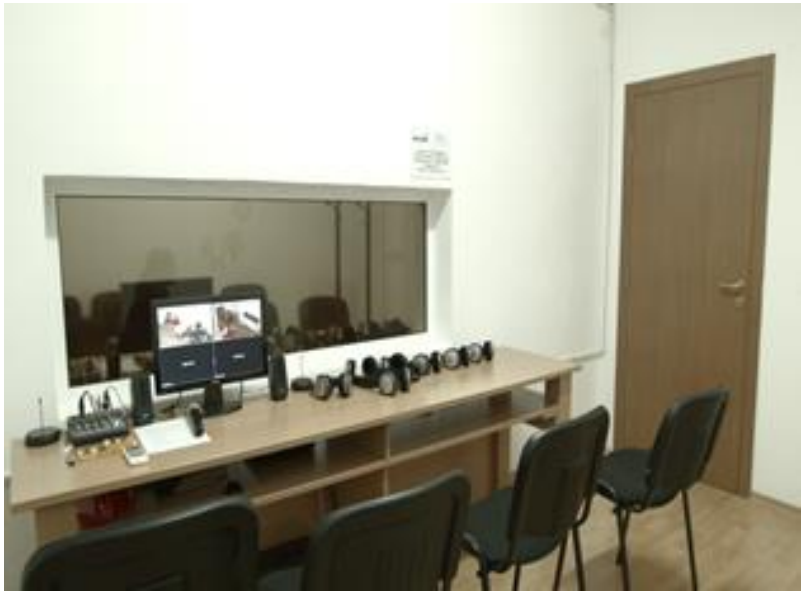
children first

Сини стаи

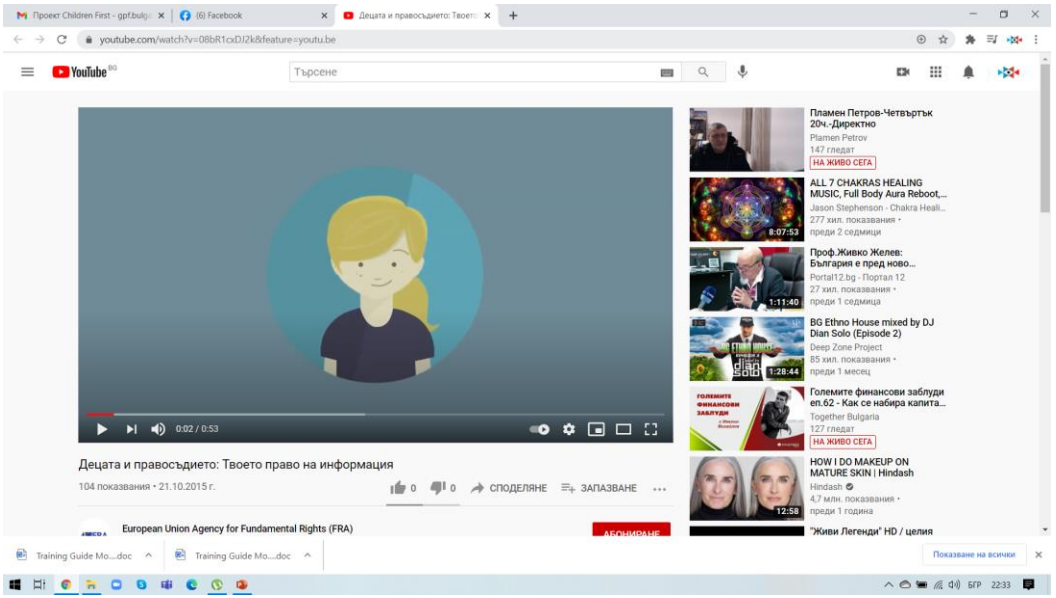

Правото на информация

Правото на информация – значение за ефективното участие в съдебния процес. Информацията трябва да бъде представена по подходящ начин, съобразен с възрастта и състоянието на детето, от компетентен специалист.

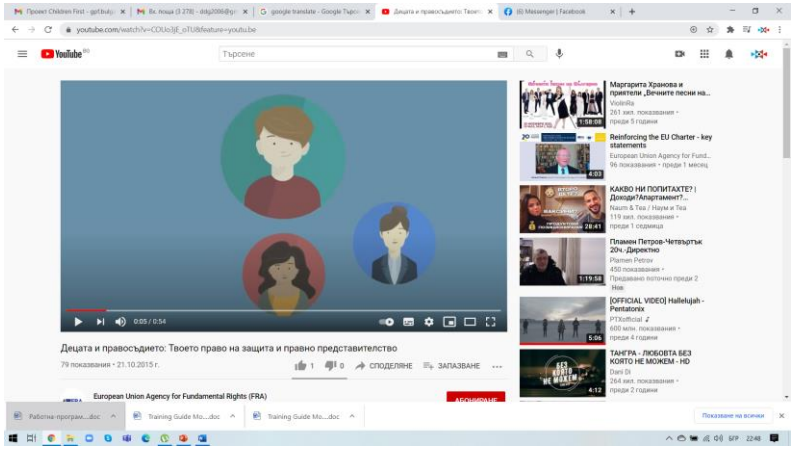

https://www.youtube.com/watch?v=08bR1cxDJ2k&feature=youtu.be

Правото на информиране и консултиране е заложено и в чл. 13 от Закона за закрила на детето, според който всяко дете има право да бъде информирано и консултирано от органа за закрила на детето и без знанието на родителите му или на лицата, които полагат грижи за отглеждането и възпитанието му, ако това е необходимо с оглед защита по най-добър начин на неговите интереси и уведомяването им би засегнало тези интереси

Право на защита и правна представителност

Международните стандарти дават приоритет на защитата на децата, участващи в съдебни производства, като същевременно насърчават тяхното участие. Според Истанбулската Конвенция и Конвенцията за защита на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие се основават на Конвенцията на правата на детето, за да съставят нова референтна рамка на европейско ниво. И двете определят общи мерки за защита на жертвите на насилие, както и специфични мерки, насочени към деца свидетели.

https://www.youtube.com/watch?v=COUo3jE_oTU&feature=youtu.be

За упражняване на правото на защита важно условие е участието на професионалисти /психолози, социални работници, разследващи органи, съдии, адвокати/ специализирани за работа с малолетни/непълнолетни. В чл.94 от НПК е предвидено задължително участие на адвокат само в случаите когато обвиняемото лице е непълнолетен, тоест при разпит на дете –свидетел на насилие не е задължително присъствие на адвокат, но е важно да бъде дадена възможност и да се препоръча участието на такъв.

Според Закона за лицата и семействата правата на малолетните се осъществяват чрез техните родители, а непълнолетните извършват правни действия със съгласието на родителите си, а в определените от закона случаи на настойници/попечители. При липса на родители или при противоречиви интереси с интересите на детето се назначава адвокат като особен представител, който да участва още от досъдебното производство, за да бъде максимално гарантирано правото на защита.

Участието на адвокат е важно и за да следи за спазване на правата на пострадалото лице в наказателното производство /като право на жалба, на информация, на правна помощ, на запознаване с материалите по делото, както и да обжалва актове, с които се засягат права и законни интереси/

Право на недискриминация

Недискриминацията е основен принцип в международното право за защита на човешките права (Чл.2)

Право на закрила срещу насилие

Това право е неразривно свързано с правото на детето на право на закрила за нормалното му физическо, умствено, нравствено и социално развитие, заложен в Конвенцията от Ланзароте, отразени и в чл.11 на българския Закон за закрила на детето, според който Всяко дете има право на закрила срещу нарушаващите неговото достойнство методи на възпитание, физическо, психическо или друго насилие и форми на въздействие, противоречащи на неговите интереси.

children first

Правосъдие, съобразено с интересите на децата

В България няма минимална възраст на детето, което може да бъде разпитвано, затова е много важно да бъде направена много точна предварителна оценка за способността на детето да свидетелства и начинът, по който да бъде направен. Това е ролята на междуинституционната група от професионалисти /агенция за защита на детето, социални работници, психолози, разследващи органи, адвокати, прокурор/, която да подготви разпита на малолетното/непълнолетното пострадало дете – последователност на разпита, начин на призоваване на законни представители, място на разпита, времетраене, лица участващи в разпита. Задължително участие на психолог и педагог, адвокат и по изключение и по преценка на разследващия орган родител/попечител/настойник. Добра тактика при разпита е съгласуване предварително и на основните въпроси, които ще бъдат задавани и фактите, които се цели да бъдат устовени/потвърдени

РАЗПИТ НА ДЕТЕТО. НАСОКИ

Специалиста, който разпитва дете жертва на емоционално, физическо или сексуално насилие трябва да са наясно с **характерните особености в развитието на възрастта, ограниченията на индивидуалното развитие, ниво на когнитивно, емоционална или социално развитие.**

Фактори, които могат да окажат влияние върху информацията, която предоставя детето :

- възраст,
- ниво на когнитивно, емоционално и социално развитие,
- вербално пресъздаване на събитието,
- запомнени детайли,
- информация за събитието получена от други хора,
- подхода на психолога (рапорт)
- детето има ли респект към психолога, как го възприема,
- стила на разпита и структурата на въпросите,
- Личностни особености.

Съобразявайки се с всички тези фактори, психолога трябва да е ясно, че от него се очаква не само **да оцени достоверността на получената информация, но и да се погрижи за психологическия комфорт на детето.**

children first

РЕЗИЛИАНС

Резилианса (устойчивост) е възможността да се противопоставиш на бедствието и да се изправиш след тежки житейски събития. Да си устойчив не ознаава,че не сте подвластен на стрес, емоционални спадове и страдание. Някои хора приравняват резилианса с емоционалната устойчивост, но да проявиш резилианс включва и работа през емоционалната болка и страданието.

https://www.everydayhealth.com/wellness/resilience/#resilience-theory

Резилианс е:	Резилианс не е :
Нещо, което може да се развие чрез динамична работа повлияна от индивидуални характеристики (напр. темперамент), обкръжаващи фактори (напр. семейни отношения), както и взаимодействието между тези фактори	Нещо, което детето или го има, или го няма
Нещо, което се променя с времето	Е свързано само уменията и капацитета на всяко отделно дете
Нещо, което всеки може да научи – да се справя с неблагоприятните преживявания или да се подготви за бъдещи бедствия	Унаследено качество, с което се раждат само избрани хора
Нещо, което изглежда различно в различни обстоятелства, напр. Семейство, при различни културни или по-широко общностна среда	Характерна черта, която или я имаш, или я нямаш
	Свобода от негативни емоции

При резилианса, ударението е върху споделената отговорност между всички индивиди.
В реалния живот, резилианс може да бъде изграден или разрушен неколкократно. Няма един единствен подход.

children first

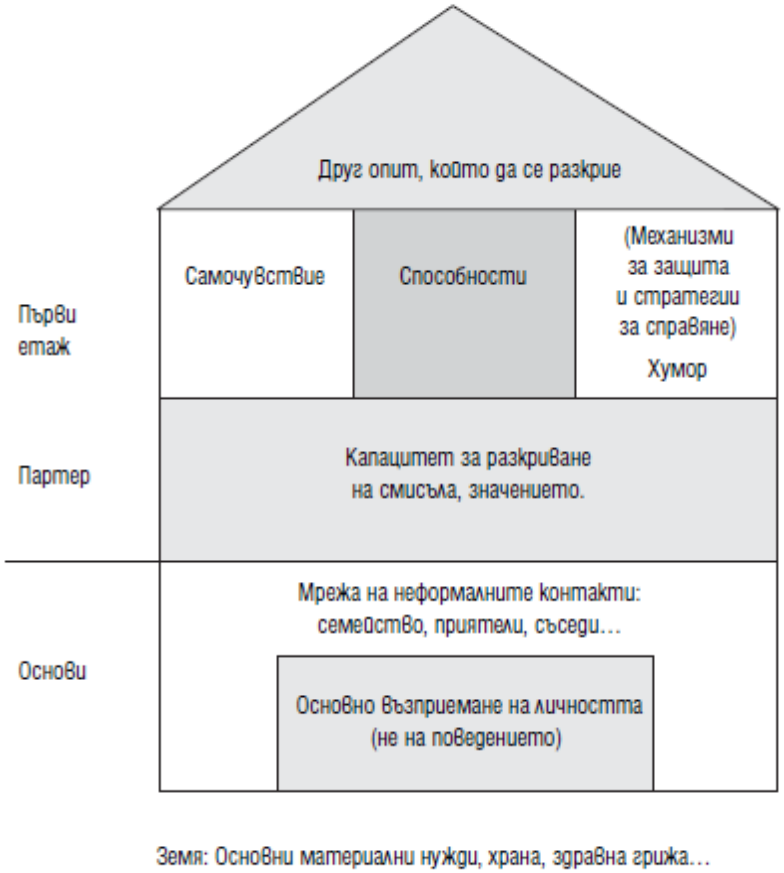
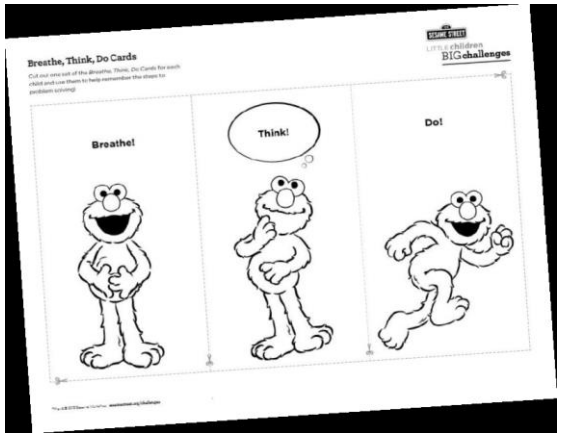

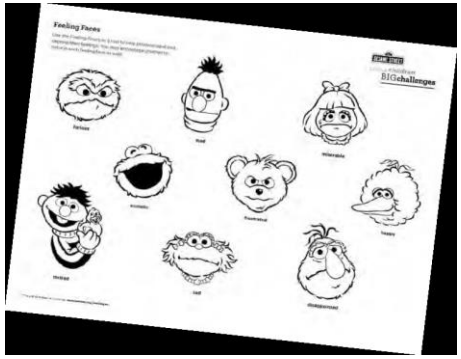
Figure : The Casita model Resilience building. Source: Stefan Vanistendael (cited in Monroe & Oliviere, 2007, p. 120).

children first

Resources

Sesame Steet – www.sesamestreetcommunities.org

- Board game “Monety”

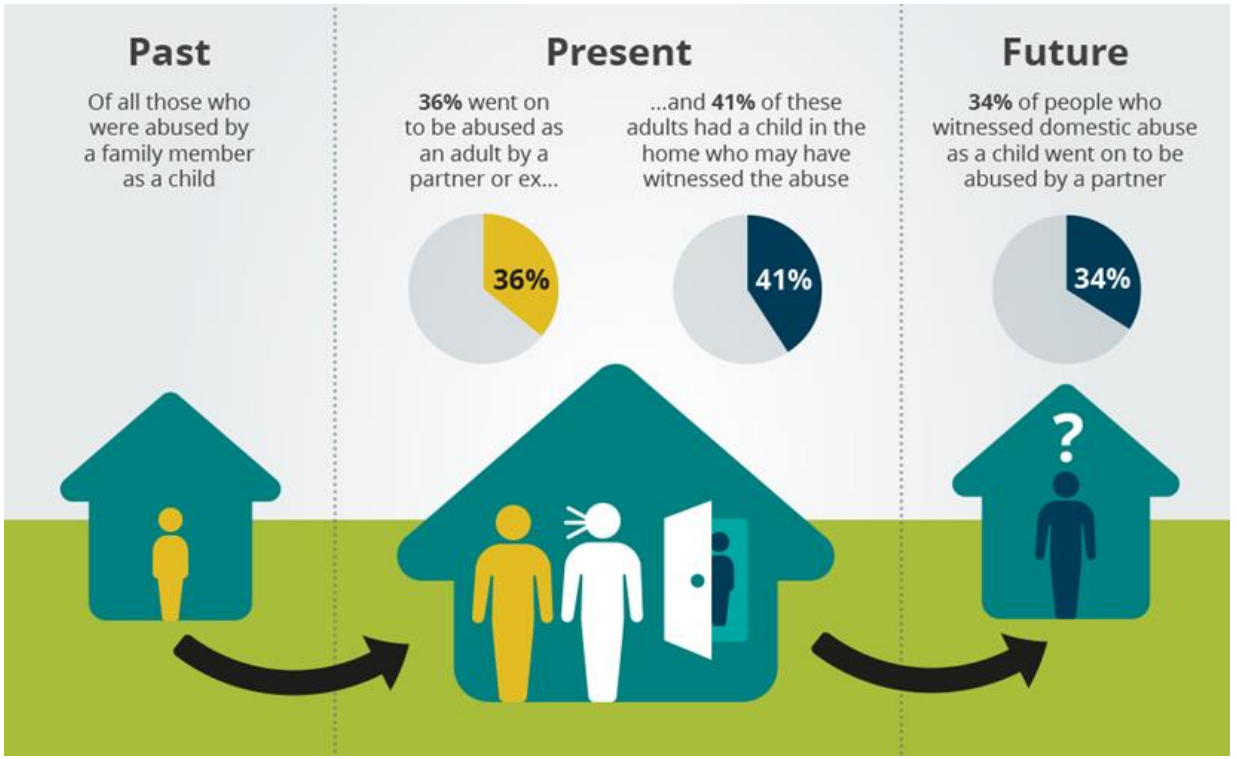

children first

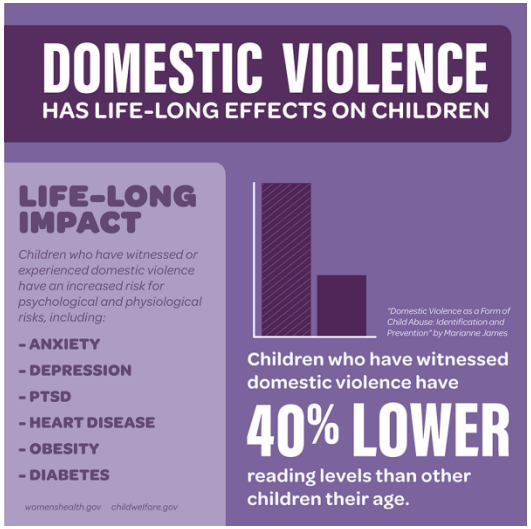
https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/articles/peoplewhowereabusedaschildrenaremorelikelytobeabusedasanadult/2017-09-27

children first

IMPACT ON THE FAMILY

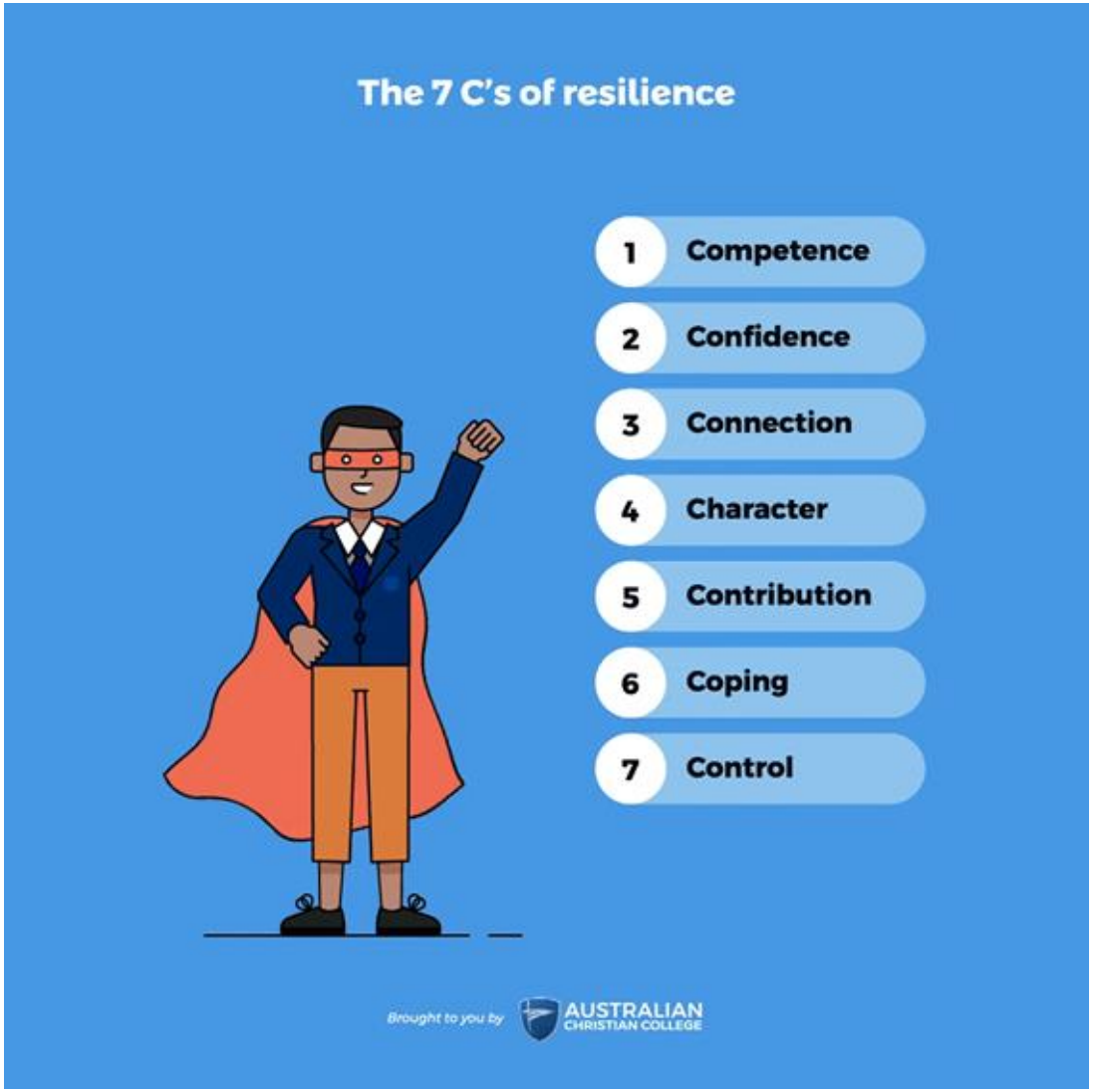

Source : https://www.safeshores.org/2020/10/30/domestic-violence-impacts-the-entire-family/

children first

children first

7 C's of Resilience

Д-Р КЕНЕТ ГИНЗБУРГ - Children's Hospital of Philadelphia

1. Competence / Компетентност

Усещането, че правиш нещо добре или се справяш добре. Да помогнеш на детето да разпознае силните си страни, и да му даваш възможности да ги развива.

Избягвайте да правите сравнения с братя / сестри, или пък прекалено да закриляте децата си и по този начин да им внушавате, че те не са компетентни.

children first

7 C's of Resilience

2. Confidence / увереност

Производно на компетентността – похвали, награди – фокусирайте се върху позитивните качества, като напр. честност, самостоятелност, решителност.

.

children first

7 C's of Resilience

3. Connection / Връзка

Силни семейни връзки подхранват чувството на принадлежност и помагат да се намали риска децата да търсят приемане по неподходящ начин. Дома трябва да бъде място на сигурност и безопасност, децата трябва да се чувстват спокойни, за да изразяват емоции, идеи без да се страхуват от наказание – напр. семейни обеди, вечери

children first

7 C's of Resilience

4. Character / Характер

Да помогнете на детето си да различава грешното и да изгражда висок морал. Нека децата ви се виждат като грижовни хора, да мислят как тяхното поведение влияе на другите хора.

children first

7 C's of Resilience

5. Contribution / Участие

Децата трябва да са наясно,че светът е добро място за живеене. Създайте възможности за тях да обгрижват или да се включват в доброволни инициативи. По този начин те се чувстват значими и им става по-лесна да поискат помощ при нужда – важна част на резилианса.

children first

7 C's of Resilience

6. Coping / Справяне

Ефективното справяне със стреса е изключително важно за преодоляване на предизвикателствата.

7. Control / Контрол

Чувството, че имаш контрол помага на децата да се изправят срещу бедствието. Помогнете им да разберат,че всяко тяхно решение има последствие, но че някои неща са резултат от действията на хората. Помогнете им да разберат,че те не могат да контролират обстоятелствата, както и отношението и действията на другите хора, но могат да контролират начина, по който те отговарят на тези действия. Обяснете им когато грешат вместо да ги наказвате. Д-р Гинсбург съветва,че децата трябва да знаят, че са обичани безрезервно от възрастните.

https://sesamestreetincommunities.org/activities/bye-bye-now-song/

